

CONTRA

nr 1 1988 årg 14 10:-

**Svenskt militärt samarbete
med Kommunist-Kina!**

**Svordomar nytt inslag i
svensk diplomati!**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra.
Eftertryck endast efter överenskommelse.

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Tel 08-54 95 52 (även 08-751 56 26)
Frihetens röst (telefonvarare) 08-52 48 99.

Prenumeration

65 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 45 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: 65 norska kronor per år. Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 65 danska kronor per år. Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Expedition: Anders Fjällström

Redaktion: Claes Almgren, Christer Arkefors, Carl G. Holm och Benny Rung.

Övriga medarbetare: Arne Andersson, Dietmar Kröhnert, Bertil Lindblom, Alf Norbäck, Arne Sundström, Roger Söderqvist samt Allan C. Brownfeld, Washington och Rune Westin, Sydney.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0510-520 00

Länskontakter

Blekinge: Se Kronoberg

Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10

Gästland: Alf Norbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23

Göteborg: Arne Andersson 031-55 43 14

Hälsingland: Lennart Flink 035-801 24

Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49

Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62

Kalmar: Jan Hedberg 0485-385 64

Kopparberg: Allan Lennartsson 0226-108 16

Kristianstad: Ola Axelsson 0451-802 65

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

D:o: Dietmar Kröhnert 040-97 33 51

Norrbottnen: Elisabeth Olsson 0970-340 85

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28

Värmland: Jan Collander 0570-660 86

Västerbotten: Se Norrbotten

Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022

D:o: Stanley Skoglund 060-12 96 94

Västmanland: Michael Berg 021-11 30 73

Älvsborg: Evald Olsson 0531-112 65

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46

Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72

Finland: Roger Wessman 915-14 97 06

Presslagd 1987-12-03

Vänerns Offset AB, Vänernsborg 1987

CONTRA-NYTT

Litauen — korsens land

Var det en tillfällighet att fader Zdebskis blev dödad i en bilolycka den 6 februari 1986? Nej, han var bara den senaste i raden av präster som mördats eller råkat ut för mystiska olyckor i vårt tämligen okända grannland Litauen.

I Litauen går religionen och nationen hand i hand. Den katolska kyrkan är en massrörelse som kräver religionsfrihet och mänskliga rättigheter för sitt folk. Protesterna har varit livliga mot förtrycket.

Om detta kan du läsa i Michael Bourdeaux nya bok *Litauen — korsens land*. Boken är på 280 sidor och illustrerad. Den kan rekvireras från Contra för 110:- plus porto.

Bokrecensenter behövs!

Välkommen att medverka i Contras spalter som bokrecensent. Vi har ambitionen att skriva om den senaste politiska litteraturen. Om Du är intresserad av att läsa den — och skriva några rader om den — så ser vi till att Du får boken från förlaget i utbyte mot en recension! Hör av Dig till Contra!

Frivilliga medhjälpare på expeditionen!

Contra både häftas och paketeras av frivilliga medhjälpare i Contras kontorslokal i centrala Stockholm. Vi behöver medhjälpare som kan ställa upp med frivilligt arbete i anslutning till tidningsutskicken. Gärna också medhjälpare som kan ställa upp även vid andra tillfällen. Hör av Dig till Contras expedition.

Contras idé

Den som läser Contra får ingen fullständig bild av det som händer i världen. Alla Contra-läsare skaffar sig information också på annat sätt. Därför är Contra inte en tidning som ger en "heltäckande" och "objektiv" skildring av världshändelserna. Contra är ett komplement och ett korrektiv till den övriga pressen. Om Du läser Contra får Du den kompletterande information som Du behöver för att förstå det som skrivs i den ofta obalanserade svenska pressen. Men Du får inte hela bilden. För att nå dithän skulle vi behöva tio gånger så många prenumeranter och utgivning tio gånger så ofta som för närvarande.

Våra källor

Der Spiegel är den stora tyska nyhetsveckotidningen. Motsvarigheten till Time och Newsweek, men grundligare. *Der Spiegel* styrs med järnhand av utgivaren Rudolf Augstein. Tidningen är förhållandevis vänsterorienterad (åtminstone för den normale Contra-läsarens smak), men den är mycket djuplodande i sin granskning av världshändelserna. Adress: Postfach 110 420, D-2000 Hamburg 11, Västtyskland. Prenumeration 270 DM per år.

Sagt om Contra

Jag tycker att Contra gör ett både sansat och vederhäftigt intryck. Tidskriften är ju en utmärkt givande källa till underrättelser om förhållanden i de kommunistiska staterna och bakom många revolutionära rörelsers kulisser. Vid de icke så få tillfällen då jag sökt och lyckats få kontroll har dess uppgifter visat sig tillförlitliga.

Författaren Ebbe Linde

Därför vann Fremskrittspartiet

Fremskrittspartiet vann framgångar i kommunalvalet i Norge genom att satsa hårt på en politik där myndigheterna inte "lägger sig i". En politik som säger ja till medborgarnas önskemål, där kommunerna tillstyrker (nästan) alla tillståndsärenden som de enligt staten måste pröva.

Rapporteringen i svenska massmedia efter Fremskrittspartiets goda resultat i kommunalvalet i september, när partiet fick ett rekordresultat på 12,2 procent, har inriktat sig på att framställa Fremskrittspartiet som i första hand ett invandrarfientligt, ja t o m ett flyktingfientligt parti. Också kommentarer från politiska motståndare och press i Norge har gått ut på att Fremskrittspartiet vann valet genom att spela på främlingsrädsla och t o m främlingshat. Det är en i högsta grad felaktig analys, som behöver kommenteras närmare.

Fremskrittspartiet är ett libertarianskt parti som först och främst arbetar med att reducera den offentliga sektorns makt för att öka friheten för den enskilde individen. Vårt mål har, ända sedan partiet bildades 1973, varit att arbeta för minskade skatter och avgifter och en minskad statsmakt. I förberedelserna inför valkampanjen bestämde vi oss för att profilera den frågan hårt. Vi lade upp valkampanjen med tre enkla broschyrer och en valtidning. I det materialet gick vi in för att begränsa politikernas och byråkraternas makt i kommunerna, vi satsade på avbyråkratisering och minskade kommunala skatter och avgifter, och för en liberal tolkning av lagen, där vi lovade att våra valda representanter skulle vara ja-människor, de som skulle hjälpa de enskilda individerna i kampen mot fyrkantiga byråkrater. I valkampanjen framhöll vi för övrigt vår sociala profil, med löften att prioritera gamla och sjuka framför friska och arbetsföra människor och kommunala lyxprojekt som nya kommunalhus och kulturbyggnader.

Invandrings- och flyktingpolitiken nämndes inte i en enda av våra valbroschyrer. Temat togs inte upp i vår valtidning, och det togs inte upp i valtalen av någon av våra centrala föredragshållare, med mindre än att det ställdes frågor från publiken, frågor som självklart måste besvaras.

Fremskrittspartiets invandringspolitik är på inget sätt "invandrarfientlig". I programmet behandlas frågan på följande sätt: "Fremskrittspartiet menar principiellt att det borde vara friast möjliga regler för varor, tjänster, kapital och arbetskraft att korsa gränserna. Detta förutsätter emellertid att

eventuella sociala regelsystem, som bygger på att rätten till förmåner byggs upp under en lång tid av inbetalning eller genom medborgarskap, inte ges till dem som är invandrare. Eftersom invandrare till Norge automatiskt får fulla rättigheter enligt sociallagstiftningen och full pension utan förhandsinbetalning av avgifter, går det inte att i praktiken genomföra en ordning med helt fria rörelser över gränserna. Fremskrittspartiet är därför emot fri invandring, och vill begränsa invandringen för att istället öppna landet genom kortvariga anställningsöverenskommelser.

Fremskrittspartiets stöd för det stopp för invandring som införts i Norge är med andra ord en realpolitisk och inte principiell ståndpunkt. Det bygger under inga omständigheter på en negativ syn på invandrarna som personer.

Invandrarfrågan togs över huvud taget inte upp i valkampanjen, men det fanns ett betydande intresse hos väljarna för partiernas synpunkter på hur asylsökande och flyktingar skulle behandlas, och det kan inte uteslutas att vi vann en del på vår inställning i frågan. Fremskrittspartiets förslag är i korthet följande: Vi vill avvisa asylsökande från tredje land vid gränsen*, vi vill hänvisa dessa FN:s flyktingkommis-

* Dvs precis den politik som sedan lång tid tillämpas i Sverige (red:s anm)

sariats flyktingläger. Därefter är vi beredda att ta emot flyktingar från FN:s läger som kvotflyktingar i en omfattning på mellan 1 000 och 2 000 per år. Asylsökande som kommer direkt från ett land där de kan hamna i fara om de blir tillbakaskickade, kan få sina ansökningar behandlade i Norge, men måste under behandlingstiden finna sig i provisoriska anordningar i mottagningscentra. Regeringens praxis har hittills varit att släppa in alla asylsökande och placera dem på hotell runt om i Norge.

Motivet för vår politik är att vi i första hand vill hjälpa riktiga flyktingar. Det förlänger väntetiden för flyktingar i FN:s läger om asylsökande går före i kön. Genom att ta in flyktingar från FN:s läger kan vi vara säkra på att vi har med riktiga flyktingar att göra, och vi kan själva bestämma antalet och därmed budgetera insatsen rätt. Idag används stora belopp för att hjälpa ekonomiska invandrare, samtidigt som normen dör i sjukvårdsköerna. Det säger sig självt att detta skapar olyckliga och negativa känslor mot utlänningar bland den norska allmänheten.

Även om vår syn på asylpolitiken otvivelaktigt har stöd hos befolkningen, tog vi alltså inte upp frågan i valkampanjen, utom när vi fick direkta frågor. Vi la dessutom vikt vid att understryka att det folkliga missnöjet över politikernas prioriteringar

Forts på sid 5

Carl I Hagen har i svenska media skällts för att vara "invandrarfientlig" och t o m rasist. I partiets valmaterial fanns inte ett ord om invandrarfrågan!

Militärt samarbete mellan Sverige och Kommunist-Kina!

Sverige har ett omfattande militärtekniskt samarbete med en av världens hårdaste och mest hänsynslösa diktatorer, det kommunistiska Kina. Och Kina använder inte bara vapnen för att förtrycka det egna folket, ockuperade grannländer som Tibet och för "bestraffningsaktioner" som den i Vietnam. Kinesiska vapen säljs — enligt kinesernas egna annonser — till 30 länder. Och Kina är en av Irans huvudleverantörer av vapen. De omtalade silkesmaskrobotarna som Iran använder för att sänka handelsfartyg i Persiska viken har levererats från Kina.

Contra avslöjar här detaljer om det svensk-kinesiska militära samarbetet.

Den 5 december 1978 undertecknades ett svensk-kinesiskt avtal om samarbete inom industri, vetenskap och teknik. Det har senare visat sig att bägge parterna har inkluderat militär industri, militär vetenskap och militär teknologi i avtalsområdet.

I oktober och november 1979 besökte en delegation från Flygtekniska Försöksanstalten i Bromma Peking på inbjudan av *Chinese Aeronautical Establishment (CAE)*. Delegationen leddes av generaldirektören Åke Sundén själv. Flygtekniska försöksanstalten är en viktig statlig organisation när det gäller utveckling av militär och civil flygteknologi. FFA har breda kunskaper för den som vill utveckla sitt aerodynamiska kunnande — för att göra militära

flygplan eller silkesmaskrobotar. FFA står dock normalt för mer grundforskningsinriktade kunskaper än den mer praktiskt inriktade myndigheten Försvarets Materielverk, FMV, som svarar för upphandlingen av militära flygplan. Men grundforskningsarbetet är naturligtvis intressant för den som arbetar på lång sikt. Och det gör förvisso kineserna.

Till att börja med omfattade samarbetet med Kina aerodynamik och hållfasthet, men senare har flera områden tillkommit.

Att de kunskaper som förmedlas från FFA inte är oskyldiga kan belysas av hur ett liknande svensk-sovjetiskt avtal har utnyttjats. En svensk-sovjetisk arbetsgrupp för flygsäkerhetsfrågor drev ett gemensamt forskningsprogram rörande "isbildning på flygplan och friktionsförhållanden på landningsbanor vintertid". Det blev gemensamma rapporter av en FFA-forskare och de sovjetiska forskarna O. K. Trunov och A. Ivaniko. Rapporterna var färdiga lagom till den sovjetiska invasionen av Afghanistan. Den tog sin början i ett vintrigt Kabul, där det låg ett lätt snötäcke och där temperaturen var nära noll. Där behövdes verkligen de av Sovjet nyförvärvade kunskaperna hur man hanterade hala landningsbanor och svåra isförhållanden. Från den 26 december 1979 och framåt pågick en kontinuerlig luftbro med soldater och utrustning till Kabul. Genom en kniptångsmanöver med utgångspunkt dels från Kabul, dels från den sovjetiska gränsen, lyckades de sovjetiska ockupationsstyrkorna på relativt kort tid inringa och nedkämpa det första motståndet mot den sovjetiska invasionen. Det kan tilläggas att ledningen av flygtrafiken i området skedde från Mineralnye Vody, en ledningscentral i Kaukasus som utrustats med ett toppmodernt flygledningssystem levererat av Datasaab, där amerikanska nyckelkomponenter smugglats in till Sovjet.

Halkförhållandena på banorna i Kabul var så svåra att ett sovjetiskt transportplan av typen An-12 gled av banan och skadades så svårt att besättningen omkom. Men övriga tusentals flygningar klarade av problemen — med svenska kunskaper i botten?

Kineser i Sverige

Men låt oss återgå till det svensk-kinesiska samarbetet. Det första svenska besöket i Peking följdes upp med ett kinesiskt besök i Sverige i oktober 1980 och sedan har samarbetet utvecklats kraftigt. Det har bl a avsett avancerade aerodynamiska beräkningsmetoder där en forskare från FFA i maj 1982 genomförde en föreläsning- och seminarierturné i Kina. Han besökte dels CAE i Peking, dels Nordvästra Tekniska Högskolan i Xian, dels Nanjings Flygtekniska Institut. Särskilt högskolan i Xian, men 4 000 studenter, tilltalade FFA-forskaren. Atminstone sex professorer i flygteknik deltog i föreläsningarna och seminarier. Den svenske forskaren lade fram ett förslag till "samarbetsplan". Högskolan har en särskild sektion för flygteknik.

Också i Nanjing deltog flera professorer i det program som FFA-forskaren bjöd på.

Samarbetsförslagen rörde diverse experimentverksamhet inte bara i Stockholm utan också i Trondheim. De tekniska frågorna gällde bl a gränsskikt på pilformade vingar och metoder för att minska problemen vid överljudsflygning.

FFA-forskaren talar i en av sina rapporter om den "varma, kamratliga och trevliga atmosfären" i Xian. En svensk statstjänsteman på besök i en järnhård kommunistisk diktatur!

Idag finns det åtskilliga kinesiska gästforskare vid FFA. Där införskaffar de kunskaper om det senaste i västerländsk flygteknologi. Något som är värdefullt vid utvecklingen av nya generationer kinesiska militärflygplan och robotar. Två kineser finns på en av nyckelavdelningarna, med inblick i allt som pågår. Det är biträdande professorn Han Buzhang från Nanjing och studenten Zhao Lei. De arbetar bl a med "nya vägkalibreringsmetoder". Zhao Lei kommer från Shenyangs Flygtekniska Forskningsinstitut.

Samarbetet mellan Sverige och Kina — som med tanke på den tekniska nivån i de två länderna nog får anses vara rätt ensidigt inriktat, med informationsflöde från Sverige till Kina, är så utbyggt idag att det finns en särskild styrgrupp för samarbetsprojekten. Den sammanträder omväxlande i Kina och

Kinesiska silkesmaskrobotar används av både Irak och Iran. De liknar till utseendet och funktionen svenska RBS-15. Kineserna samarbetar med Flygtekniska försöksanstalten.

Sverige och ger naturligtvis framstående svenska flygtekniker möjlighet till intressanta tjänsteresor — om de har tillräckligt med intressant information att erbjuda.

Besöksutbytet är omfattande. Ett tjugotal kineser kan samtidigt vara i Sverige vid FFA för att förkovra sig. Och emellanåt reser också svenskar till Kina för att berätta om de senaste resultaten vid FFA.

Kineserna är ibland i ganska desperat behov av den svenska hjälpen. En herre vid namn Tianwen Xu från Wuhes Fabrik för Vetenskapliga Instrument i Shanghai deltog 1983 i experiment i Stockholm rörande en teknik som kallas laser-doppler-velocimetri. Det rör sig om avancerad teknik för hastighetsmätning. Trots Tianwen Xus besök i Sverige blev det inget resultat vid vindtunneexperimentet i Shenyang i Kina. Men när en kvinnlig forskare från FFA besökte Shenyang ändrades situationen, delvis tack vare spårmedel som levererades från FFA, delvis tack vare svenskans insatser.

Listan på olika samarbetsområden skulle kunna göras mycket lång. Men vi skall inte trötta läsaren med fler flygtekniska termer. Men vi skall ändå särskilt nämna att Zhang Naiping från Nordvästra Tekniska Högskolan tillbringade mer än ett halvår i Sverige för att 1984 studera vägginterferens i överljudsvindtunnlar.

I de forskningsprojekt som rör gränsskikt och som bygger på flygutprovning har Zhao Liansheng varit en av de som under lång tid varit i Sverige. Zhao fick förtroendet att anpassa transformeringen av dataunderlag från svenska Flygvapnets dator till FFAs egen VAX-dator. En kinesisk flygtekniker ges alltså dels omfattande tillgång till Flygvapnets datasystem och lärs dessutom upp på att hantera VAX-datorer. VAX-datorerna (som levereras av Digital

Equipment) är bland de mest känsliga produkterna på högteknologiområdet och intog en nyckelroll i den datasmugglingsaffär som häromåret avslöjades i Helsingborg och Täby.

Till yttermera visso fick Zhao, när han reste hem till Kina, med sig både databaser och programvara. Vi kan inte bedöma i vilken utsträckning det inträffade ryms inom ramen för överenskommelserna med de amerikanska myndigheterna om teknologiöverföring till kommunistländerna. Men de amerikanska myndigheterna kommer säkert själva att undersöka saken närmare, när den nu blir känd för en bredare publik.

Dyrt samarbete

Inom FFAs budget finns kostnader för olika samarbetsprojekt särskilt budgeterade. Inom den aerodynamiska avdelningen uppgick kostnaderna för samarbetet med Kina till 648 000 kronor budgetåret 1985/86. Det är en administrationskostnad för samarbetet. Därtill kommer själva projektkostnaden. Siffran kan jämföras med kostnaderna för samarbete med världens kanske främsta tekniska institution, MIT, Massachusetts Institute of Technology i Boston. De kostnaderna uppgick till 786 000 alltså obetydligt mer än kostnaderna för samarbetet med Kina.

Samarbetet fortsätter

Samarbetet med Kina fortsätter — på högsta nivå. Den nye generaldirektören för FFA, Lars-Bertil Persson, ägnade över två veckor i oktober 1987 åt ett besök i Kina. Han hade sällskap av cheferna för både aerodynamik- och hållfasthetsavdelningarna. Och så sent som den 2 oktober i år beslöts att en kvinnlig kinesisk forskare,

Wang Dieqian, skall anställas på aerodynamikavdelningen. Men ytterligare en kines på FFA är inte längre något som någon på anstalten reagerar över. Det finns ständigt flera tiotal kineser på plats i Bromma, för att skaffa sig de senaste kunskaperna i flygteknologi. Delvis på svenska skattebetalares bekostnad. Kunskaper som bl a använts för att utveckla de robotar som gått till angrepp mot svensk sjöfart i Persiska viken.

Det är inte bara FFA som är engagerat i samarbetet mellan Sverige och Kina. Styrelsen för Teknisk Utveckling, STU, står för en del av de ekonomiska insatserna i form av anslag till "ramprogram för flygteknisk forskning". Men det är FFA som utför det praktiska arbetet. I STUs projektplaner kan man särskilt notera det intensiva samarbetet när det gäller utvecklingen av dataprogram och mjukvara.

Att det kommunistiska Kina stärks militärt av det svenska stödet är obestriddt. Det kan ha positiva och negativa sidor. Kina utgör ett potentiellt hot mot icke-kommunistiska grannländer, som Taiwan, Sydkorea, Japan, Nepal och Indien. Men också mot kommunistiska grannländer som Sovjet, Vietnam och Mongoliet. Kinesiska robotar exporteras, som redan nämnts, till Iran, men också till motståndsrörelsen i Afghanistan och till Contras i Nicaragua. De negativa konsekvenserna torde dock vara mycket större än de positiva.

FRIHETENS RÖST

antisocialistisk
teletidning
Telefon
08-52 48 99

Fremskrittpartiet
Forts från sid 3

inte fick drabba asylsökande och invandrare, utan var något som borde drabba de politiker som är ansvariga för systemet.

En undersökning som gjordes av ett norskt opinionsundersökningsinstitut efter valet visade att bara 1 procent av Fremskrittpartiets väljare menar att invandrarna är ett hot mot norsk kultur. 5 procent av Arbeiderpartiets väljare hade den uppfattningen! Däremot menade mer än 90 procent av våra väljare att det användes för mycket pengar för asylsökande i förhållande till insatserna för sjuka och gamla. När de röstade på Fremskrittpartiet gjorde de alltså det på grund av vår önskan att prioritera de verkligt utsatta normmännen, framför andra grupper, och inte på grund av en negativ inställning till invandrarna.

Jan Simonsen
Gruppsekreterare i Fremskrittpartiets
Stortingsgrupp

Marknadsekonomi - den bästa u-hjälpen

En procent av BNP i u-hjälp skulle ge 80.000 människor en levnadsstandard på svensk nivå, om hjälpen användes som allmosor. Det finns flera miljarder människor i de fattiga länderna. Först vid insatser i storleksordningen 100 gånger Sveriges BNP skulle u-hjälpen märkas praktiskt. Alternativet är att ge u-länderna effektiva redskap att klara upp sina egna problem: Kapitalism!

Flertalet u-länder är fattiga. Och det är svårt att se att situationen skall ändras radikalt framöver. Särskilt gäller det Afrika, där den ekonomiska tillväxten (2% i genomsnitt) inte ens håller jämna steg med befolkningstillväxten.

Genomsnittsafrikanen får idag nöja sig med 10% mindre mat jämfört med läget för tio år sedan. Hungersnöd och undernäring är allt vanligare.

Elfenbenskusten

Det är därför särskilt anmärkningsvärt att ett afrikanskt land som Elfenbenskusten ger oss ett exempel på hur marknadsekonomin presterar fina resultat. När Elfenbenskusten blev självständigt 1960 var utsikterna inte alltför gynnsamma. Det fanns inga naturtillgångar att tala om. Plantagerna exporterade knappast något. Men från början satsade landets demokratiskt valda regering under president Félix Houphouët-Boigny på marknadsekonomi och utveckling av jordbruket.

Under två decennier har Elfenbenskusten — omgivet av iögonenfallande fattiga socialistiska länder — upplevt kontinuerlig ekonomisk tillväxt, något som har återspeglats i den genomsnittliga inkomsten. Vid sidan av ökande exportintäkter från jordbruket finns en gryende industri som i första hand satsar på att vidareförädla av de inhemska produkterna. Detta har gett arbete till dem som lämnat landsbygden och flyttat till städerna. Elfenbenskusten är självförsörjande med livsmedel — trots en fördubbling av befolkningen till 7 miljoner (en stor del av folkökningen består av invandrare och flyktingar från de fattiga socialistiska grannländerna). Den gynnsamma utvecklingen belyses av effektiviteten i jordbruket. Det är inkomsterna från jordbrukssektorn som har gjort det möjligt att finansiera utvecklingsprojekt på andra områden och att köpa ytterligare livsmedel. Hungersnöd är ett okänt begrepp i Elfenbenskusten.

Bruttonationalprodukten ungefär tio-dubblades mellan 1960 och 1985. Brutto-

nationalprodukten per person nådde ungefär 710 dollar 1983, långt över genomsnittet för Afrika. Regeringen strävar inte bara efter att exportera obearbetade jordbruksprodukter, utan också efter att utveckla bearbetningsindustrin. Genom industrialiseringen skapas nya jobb. Tyvärr inträffade en del bakslag under mitten av 1980-talet. En hög internationell skuldsättning är ett av problemen för landet idag.

Kenya

Med sin marknadsekonomi har Kenya — trots sina feodalistiska inslag i samhället — genomgått en snabb omvandling från kolonialism till oberoende. Särskilt jämfört med grannländerna. Trots en befolkningsökning på nära 3,5% och ett stort tillflöde av flyktingar från de omgivande socialistiska länderna, tio års torka och kraftigt växlande kaffepriser har ekonomin växt. Kenya grannar, vars ekonomier huvudsakligen är statsdirigerade, är fattiga. De har idag en sämre situation än vid självständigheten. Men Kenya, som satsat på marknadsekonomi, ligger bättre till.

Kenya har dåligt med råvarutillgångar och ekonomin bygger huvudsakligen på jordbruket. Även om bara en åttondel av landets yta är bördig. Jordbrukssektorn står för 30% av bruttonationalprodukten och sysselsätter 80% av arbetskraften. Tillverkningsindustrins andel av bruttonationalprodukten är 16%. Turismen har börjat spela en nyckelroll i servicesektorn. Huvudexportvarorna är kaffe och te, som svarar för 60% av exporten. Ekonomin är därför starkt beroende av världsmarknadpriserna på dessa två produkter. Den svåra situation som uppstod i Kenya i slutet av 1970-talet berodde huvudsakligen på en ökning av regeringens militärutgifter med mer än 50%.

Sydkorea och Taiwan

Marknadsekonomin fulla utvecklingspotential syns klart i Fjärran Östern. Ingen

annan del av världen visar lika klart skillnaden mellan marknadsekonomi och planekonomi. Vi kan se på de "fyra smådrakarna", som upplever en stark ekonomisk tillväxt (Singapore, Hongkong, Taiwan och Sydkorea). Och de "fyra stordrakarna" (Indonesien, Malaysia, Filippinerna och Thailand). Det är ekonomier som bara delvis bygger på marknadsprinciper, men som ändå är förvånansvärt framgångsrika. Situationen i dessa länder kontrasterar drastiskt mot eländet på andra håll i regionen — Kambodja, Laos, Vietnam, Burma, Kina och Nordkorea — ju mer socialism, desto värre blir det.

Utvecklingen i Sydkorea och Taiwan har varit anmärkningsvärd i två avseenden. Båge länderna har genomgått en dramatisk utveckling sedan 1960-talet och samtidigt har välståndsfördelningen varit anmärkningsvärt jämn.

När Koreakriget tog slut i juli 1953 satsade Sydkorea på industriell utveckling. Som ett jordbruksland byggt på småbruk hade man tillräckligt med livsmedel och kunde därför sätta på den lätta industrin. Textilprodukter, kläder och lädervaror svarar fortfarande för en stor del av industriproduktionen. Men metallindustrin och kapitalvaruproduktionen har utvecklats snabbt sedan 1970-talets början. För en generation sedan kunde Sydkorea beskrivas som ett land med småjordbrukare, idag tillverkar man en hel del av verktygsmaskinerna i det egna landet.

Mellan 1960 och 1985 uppvissade bruttonationalprodukten en genomsnittlig tillväxt på 10%, vilket svarar mot 7,4% per capita. Samtidigt växte industriproduktionen med 17% per år och exporten med 36% per år. Sedan 1972 har industriproduktionen mer än fördubblats, medan industriproduktionen och exporten mer än tredubblats. Sydkorea anses vara ett u-land som utvecklats mycket långt. Landet har slutat att vara ett jordbruksland och förflyttar sig nu från enkel massproduktion till teknologiskt mer sofistikerade produkter.

Det koreanska miraklet bygger på en ekonomisk utvecklingspolitik som satsar på marknadskrafterna och ordentliga ekonomiska incitament. Trots det har industrialiseringen inte uppnåtts på jordbrukets bekostnad. Tack vare intensivt jordbruk i familjeägda smågårdar är jordbruket i Sydkorea ett av de mest effektiva i tredje världen idag. Trots att bara en fjärdedel av ytan är lämplig för jordbruk, eftersom landet är mycket bergigt.

Det hot som Nordkorea utgjorde efter 1953 innebar en svår ekonomisk belastning för Sydkorea. Upp till 10% av bruttonationalprodukten satsas på försvaret. Sydkorea står ständigt på krigsfot.

Fram till 1950 sköttes den ekonomiska politiken på Taiwan på ungefär samma sätt som flertalet u-länder idag. Hög inflation och låg avkastning på investeringar avskräckte folk från att spara. De som sparade försökte skydda sig från att få sitt penningvärde förstört genom att satsa på guld och utländsk valuta. Det hjälpte ju inte produktiva investeringar. Trots låga arbetskraftskostnader var landet inte konkurrenskraftigt. Produktiviteten och inkomsterna ökade bara långsamt. Vändpunkten kom 1950 med ett framgångsrikt program för att bekämpa inflationen. Nyckeln var i början en radikal jordreform (storgodsägarna köptes ut) och införandet av indexreglerat sparande. Från och med 1955 luckrades regleringarna av de internationella valutatransaktionerna successivt upp. Detta följdes av en stor devalvering 1960, skapandet av en enhetlig växelkurs och stöd till utländska investerare. Det var början till Taiwans ekonomiska uppsving med hjälp av fri företagsamhet.

Jordreform och småföretagande

Det kan genom de positiva exemplen som beskrivits här konstateras att jordre-

Sydkorea är ett av de länder som genomgår den snabbaste utvecklingen — på kapitalistisk grund. För femton år sedan var Sydkorea ett u-land. Idag tillverkas fler bilar i Sydkorea än i Sverige och Sydkorea har erövrat Sveriges tidigare andraplats som skeppsbyggarnation i världen. Med gott hopp om att knipa förstaplatsen från Japan 1988. Här en bild från Seoul.

formen inte motverkar en utveckling av den sociala marknadsekonomin. Jordreformen hindrar på inget sätt en snabb tillväxt. Det finns nu siffror som visar att produktiviteten har ökat kraftigt sedan jorden delades upp. Siffrorna visar att produktivitetstillväxten i de länder som genomfört radikala jordreformer — som Kenya, Elfenbenskusten, Sydkorea och Taiwan — är större än det regionala genomsnittet.

Industrialiseringsprocessen i form av småföretag inom ramen för marknadsekonomi har också resulterat i snabb tillväxt. Hög sysselsättning och jämnare fördelning av inkomster och välstånd. I ett underutvecklat land saknas vanligen kapital och företagare, medan det finns överskott

på okvalificerad arbetskraft. Det ekonomiska svaret på detta är arbetsintensiv produktion i små, anpassningsbara företag. Detta står i skarp kontrast till de gigantiska kapitalintensiva utvecklingsprojekt som statliga byråkratier satsar på. Småföretagen är jämnare fördelade — något som motverkar den ojämna välståndsfördelning som uppstår mellan regionerna i planekonomier. Samtidigt ökar förbrukningen av jordbruksprodukter, något som resulterar i högre inkomster i jordbrukssektorn. Små, arbetskraftsintensiva, industrier, resulterar också i en jämn välståndsfördelning, medan en storskalig statlig industrisatsning vanligen leder till ojämlik inkomstfördelning och minskad välfärd.

Aktuella och spännande böcker av Jüri Lina:

Sovjet hotar Sverige. (Andra upplagan, 111 sidor). Avslöjar sovjetiska anfallsplaner bl a mot Sverige, Spetsnaz' verksamhet, invasionsförberedelser, nya vapen, infiltration i Sverige osv. Pris 35 kronor.

Bakom Gorbatsjovs kulisser. (160 sidor). Den allra nödvändigaste boken för att bemöta den sovjetiska desinformation om *glasnost* och *perestrojka*. 80 kronor.

UFO-forskning i Sovjetunionen. (240 sidor). Boken handlar om ett gåtfullt fenomen som den sovjetiska ledningen är rädd för, samt avslöjar förföljelse av UFO-entusiaster. Pris 75:-.

Beställ böckerna genom att betala in på postgiro 546 99 88-1, Jüri Lina.

Contra förlorade rättegång mot 57-åring som ansåg sig förtalad

En 57-årig ingermanländsk sjöstyrman ansåg sig förtalad i en artikel i Contra nr 6 1985. Han stämde Contra för förtal och saken här prövats rättsligt. Vi skall här redogöra för parternas argumentering inför rätten och för domstolarnas beslut.

Men först en kort rekapitulation av artikeln i Contra nr 6 1985. Artikeln behandlade den sovjetiska ambassadens koppling till brottsligheten i Sverige. Det var en lång och detaljerad artikel, som innehöll många i sig uppseendeväckande påståenden. De var dock enligt Contras mening noga dokumenterade. Den 57-årige ingermanlänaren, som i folkbokföringsregistret anges ha "okänt" medborgarskap (men inte svenskt, trots att han bott i Sverige — enligt vad han själv uppger — sedan 1945) påtalade följande avsnitt ur artikeln i Contra nr 6 1985 som innebärande förtal:

"I Sverige kontaktade statslöse Simo Aleks. Simo söker omedelbart upp alla möjliga flyktingar från Sovjetunionen. Han påminde Aleks om att han hade ett uppdrag att utföra. Simo, som vid olika tillfällen presenterat sig som gammal sjöman, advokat, journalist osv förde alla fyra "båtflyk-

tingarna" till en maffialedare i Vårby, och så småningom började de ställa åt sig själva — och på sovjetiska ambassadens uppdrag ...

"Kontaktmannen Simo presenterade även KGB-majoren Toivo för Aleks ...

"Rånen i Helsingfors planerades noggrant av män vid sovjetiska ambassaden, A och Simo i Stockholm och Rein i Helsingfors ...

"Den 17 april klockan 10 gick Aleks och Raivo till Tillanders juvelerarbütiik på Alexandergatan och kom över varor för 1.392.297 mark. Nästa morgon, den 18 april, överlämnade Aleks bytet på hotell Marski till kontaktmannen Simo från Stockholm. Simo försvann därefter från Finland. Han var dock senare närvarande vid rättegången för att vara säker på att allt gick enligt planen."

Aleks och Raivo var autentiska namn på vid Helsingfors rådstuvurätt dömda rånare från Estland. Bägge avtjänar idag fängelsestraff i Finland. Simo var en av Contra påhittad pseudonym. Det angavs inte i Contras artikel att det var fråga om en

pseudonym.

57-åringen ansåg sig utpekad som "Simo" och han ansåg att han genom det som skrivits blivit förtalad av Contra.

Vid behandlingen av 57-åringens påståenden skall följande frågor prövas av rätten:

— Var innehållet i artikeln nedsättande för den som omtalats?

— Var den som omtalades identifierbar för läsarna?

Om dessa två villkor var uppfyllda, kunde Contra fällas för förtal. Men Contra kunde bli friad om det dels var "försvarligt" att lämna uppgifterna, dels att uppgifterna var sanna eller åtminstone att Contra haft skäligen anledning att tro på uppgifterna.

Contra gick från början med på att uppgifterna var nedsättande. Men hävdade dels att 57-åringen inte kunnat identifieras i artikeln, dels att uppgifterna var sanna.

Vi skall här närmare titta på parternas och rättens syn på frågorna.

Är 57-åringen identifierad?

57-åringens linje:

Han ansåg sig identifierad genom beskrivningen som "statslös" och "sjöman". Han förnekade däremot att han kallat sig advokat eller journalist, de två andra benämningar som fanns i Contras artikel. Han hävdade vidare att han vid flera tillfällen själv kallat sig Simo när han av olika skäl önskat dölja sitt rätta namn.

57-åringen kallade tre vittnen för att styrka sitt påstående att en läsare kunnat identifiera honom som Simo. Två av vittnena var kopplade till "Estniska huset" i Stockholm, och med utgångspunkt från dem

Contras linje:

Det var praktiskt taget omöjligt att identifiera 57-åringen genom de allmänna uppgifter som angetts om honom. De enda klart identifierande uppgifterna var de som handlade om planeringen av rånet och överlämnandet av bytet. Bara den som varit med om detta kunde känna sig utpekad i Contras artikel. Namnet Simo var valt av artikelförfattaren för att skydda 57-åringens anonymitet. Det var ett vanligt finskt namn och var faktiskt det autentiska namnet på en annan inblandad person i härvan. Contra gjorde dessutom, inför förhandlingarna i

Domstolarnas syn:

Tingsrätten ansåg att 57-åringen var identifierad genom att han var statslös (vilket alltså inte är säkert att det är sant, hans medborgarskap är "okänt"), och genom att han beskrivits som sjöman (han beskrivs också som advokat och journalist, men det tog domstolen inte upp).

Vidare anser domstolen "att åtminstone 30 personer med anknytning till Estniska huset i Stockholm och flera fristående journalister efter artikelns publicering haft kännedom" om vem som avsågs.

Så uppenbart felaktiga påståenden kunde

(forts. 57-aringens linje)

menade han att alla i Estniska huset hade förstått att det var han som avsågs med Simo. Den tredje var journalist vid en av Stockholms morgontidningar och intim vän med 57-aringen. En av de två vid Estniska huset var Contra-läsare.

57-aringen hävdade vidare att det i pressen var känt att det var han som avsågs med artikeln. Under förhandlingarna framkom att han därmed avsåg att en journalist som fått originalmanuskriptet av Contras artikelförfattare innan artikeln publicerades i Contra direkt av artikelförfattaren och av denne informerats om vem som avsågs. Artikelförfattaren hoppades då att artikeln skulle publiceras i morgontidningen i fråga och inte i Contra. Det var alltså klart att det inte var genom Contra som den journalisten fått klart för sig vem som avsågs.

Under vittnesförhören i tingsrätten satt tre "gorillor" från den i artikeln omtalade "maffialedarens" stall på åhörarpåls. De avlägsnade sig omedelbart efter vittnesförhören med 57-aringens vittnen. De dök inte upp i hovrätten.

(forts. Contras linje)

hovrätten, en rundringning till samtliga som arbetade vid eller hade nära koppling till Estniska huset. De tillfrågades om de hade läst Contras artikel och om de av den hade förstått vem den handlade om. Och hur de fått reda på vem som avsågs (saken omskrevs, när 57-aringen stämde Contra, i den estniska pressen med alla namnuppgifter angivna).

Resultatet av Contras rundringning var följande:

11 st hade aldrig sett eller hört talas om Contra.

6 st hade läst eller sett Contra, men inte den aktuella artikeln.

4 st hade läst artikeln eller referat av den först i anslutning till att det blev rättegång.

7 st hade läst artikeln, men inte förstått vem den handlade om.

2 st hade blivit visade artikeln av andra personer som hävdade att den handlade om 57-aringen.

2 st vägrade att svara på Contras fråga.

1 sade sig ha förstått att den handlade om 57-aringen. Denne ende var tidigare av Stockholms rådhusrätt dömd för spioneri. 7 st tillfrågades ej, då de av parterna kallades som vittnen.

Sammanfattningsvis konstaterades att av 40 st som "rörde sig Estniska huset" var det en f d spion och 2 nära vänner till 57-aringen som sade sig ha känt igen honom i artikeln. Övriga 37 hade inte gjort det.

(forts. domstolarnas syn)

naturligtvis inte hovrätten skriva under efter den utredning som Contra lagt fram. Men hovrätten ansåg ändå, på grunder som den inte utvecklar, att 57-aringen kunnat identifieras som den i artikeln omtalade Simo.

Var uppgifterna sanna?

57-aringens linje:

57-aringen menade att han vid det tillfälle då stöldgodset överlämnades i Helsingfors hade befunnit sig till havs. För att styrka sina påståenden lämnade han ett intyg på att han tjänstgjort ombord på ett fartyg under den aktuella perioden.

Han medgav att han träffat de två rånarna Aleks och Raivo och att han närvarit vid rättegången mot dem i Helsingfors. Han medgav också att han under falskt namn sökt upp flyktingar i Sverige.

Contras linje:

Contra har grundat sina påståenden på uppgifter som kommer från Helsingforspolisen. Denna har vänt sig till Stockholmspolisen för att få hjälp med spaningen rörande vissa i Sverige bosatta personer. Contra har haft tillgång till ett dokument som skickats från Helsingforspolisen till Stockholmspolisen, där det bl a heter "Rånet mot Tillander hade noggrann minutplan. Alex hade inte varit med om planeringen. Han fick ta del av planerna först i slutet av planeringen. Planerna hade gjorts av herrarna X, "Simo" samt herrar med täcknamnet Rigori och Anastas och möjligen också andra. Alex hade träffat X tre gånger före brottet. . . Efter rånet mot Tillanders åkte Alex med spårvagn till hotell Marski, där han hade träff med en högt uppsatt KGB-agent. Denne bor i Sverige och förmedlar varor och information. Han heter "Simo". "Simo" gav honom dock inte de utlovade dokumenten. I stället fick Alex överlåta utan utlovad betalning diamanterna åt "Simo". . .

... "hemställer om hjälp att kontrollera personuppgifterna och bakgrunderna av i texten nämnda personer". . .

Skriften var daterad Helsingfors den 17 juni 1985.

Domstolarnas syn:

Varken tingsrätten eller hovrätten menar att det varit "försvarligt" att lämna uppgifterna. Alldeles oavsett om uppgifter är sanna eller ej, så kan det dömas för förtal. Om det inte varit "försvarligt". Dvs det skall ha funnits något vidare syfte än att t ex bara skandalisera en person när uppgifterna lämnades. I det här fallet menade Contra att det var ett samhällsintresse att sprida information om att en utländsk ambassad har kontakter med brottslingar.

Eftersom domstolarna inte har ansett det vara ett samhällsintresse att beskriva hur utländska ambassader missbrukar gästfriheten i vårt land, så har man inte gått in på någon närmare granskning av sanningshalten i påståendena. (Även om påståendena hade varit ostridigt sanna hade Contra kunnat dömas, eftersom det inte var försvarligt). Man menar dock att Contra inte kunnat bevisa att det funnits skäligen grund för uppgifterna. Dokument från polisen är uppenbarligen inte att anse som tillförlitliga enligt domstolarnas mening.

(forts. *Contras linje*)

Contra hade inte tillgång till brevet i original utan endast i obestyrt kopia. Därför kallades en kriminalinspektör för att vittna i ärendet. I samtal innan förhöret förklarade han att han skulle vitsorda att uppgifterna i *Contras* artikel var sanna på de fyra ställen som åtalats. Kvällen innan rättegången skulle äga rum förklarade han dock att han inte längre kunde uttala sig. Han hade blivit förbjuden att uttala sig av sin chef, som i sin tur blivit beordrad av den förundersökningsledare som handlade utredningen. Enligt gällande sekretesslagstiftning kan åklagaren som är ansvarig för förundersökningen bestämma att uppgifter som finns i en pågående utredning ej får yppas.

I hovrätten upprepades proceduren till viss del. Återigen skulle kriminalinspektören, enligt vad han uppgav till *Contra*, berätta vad han visste. Men han förnekade nu att han tidigare sett det papper som vi citerade ur ovan. (Den finske polisen som skickade det har dock skriftligt bekräftat att han skickade det just till den förhörde kriminalinspektören, men den finske polisen säger samtidigt att han numera betvivlar uppgifterna i det, de härstammade ju från en för rån dömd brottsling, nämligen Alex).

Konsekvenser

Contra kallade fyra vittnen med nyckelpositioner i de estniska organisationerna i Sverige. Ülo Ignats som är redaktör vid *Estniska Dagbladet* och av det skälet en av de mest välorienterade i vad som händer i den estniska folkgruppen i Sverige. Han hade inte känt igen 57-åringen när han läste artikeln. Ahti Pae som under många år varit kanslichef vid en av de största estniska organisationerna, *Esternas representation*. Han förklarade för *Contra* att det var omöjligt att identifiera 57-åringen på grundval av de uppgifter som fanns i *Contra*. Bara någon dag innan rättegången förklarade han, per telefon, i en ton som angav att han kände sig allvarligt hotad, att han inte var beredd att vittna. Vittnesmålet drogs därför tillbaka. Pae avled innan målet kom upp till behandling i hovrätten. Ytterligare två vittnen med god insyn i den estniska folkgruppen kallades som vittnen.

Den ene var personlig bekant med 57-åringen sedan över trettio år, men hade ändå inte känt igen honom när han läste artikeln.

För att kontrollera artikelns innehåll hade *Contras* redaktör resonerat med Stockholmspolisens om den, som hade vitsordat det korrekta i stort. En kopia av artikeln hade också skickats över i förhand, med löfte om tillrättaligganden av eventuella sakfel. Inga sådana gjordes.

Contras utgivare dömdes av tingsrätten att betala 10.000 kronor i skadestånd till 57-åringen. Därtill kom rättegångskostnader. Eftersom *Contra* menade att tidningen haft goda grunder för sina påståenden och att det dessutom varit omöjligt att identifiera 57-åringen i *Contras* artikel överklagades domen till Svea hovrätt. Hovrätten fastställde tingsrättens dom och

utöver skadeståndet ålades *Contra* att svara för rättegångskostnader på sammanlagt cirka 45.000 kronor.

57-åringen lät tala om sig senare i år då han i *Svenska Dagbladet* beskrevs som "inrikesspion" åt SSI, den militära under rättelsetjänsten som inte får syssla med inhämtning av inrikes uppgifter. *Svenska Dagbladet* uppgav att mannen själv uppgett att han gjort tre inbrott för att komma över dokument. Det framgick vidare att SÄPO avrätt SSI från att ha med mannen att göra, eftersom SÄPO hade invändningar mot honom. Det framkom vidare att SSI betalat honom 2.000 kronor som stöd i rättegången mot *Contra*!! SSI har vid olika tillfällen gått under beteckningen "SAPO" för att medarbetare direkt arbetat för det socialdemokratiska partiets intressen.

**Contra har med anledning av processen tvingats betala cirka 70.000 kronor i rättegångskostnader och skadestånd. Utan extra stöd riskerar *Contra* att tystna som röst för frihet och rättvisa i Sverige. Vi vädjar därför till Dig att betala ett extra ekonomiskt bidrag till *Contra* denna gång.
Contra behövs — som frihetens röst i Sverige.**

SVERIGE-NYTT

Contra notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, försävt inte annat markerats med citationstecken.

Attacken mot svensk vapenexport

Contra har många gånger varit mycket kritisk mot förre statsministern Olof Palme. Men en sak skall han trots allt hedras för. Sina helhjärtade insatser för svensk vapenindustri på den internationella marknaden. Det var Palme personligen som rodde hem många storkontrakt åt svensk vapenindustri, och då inte minst Bofors' jätteorder på 8 miljarder kronor till Indien.

Men andra intressen, som vill öppna Sverige för utländsk aggression, har attackerat affären. De illasinnade angreppen, som riskerar att allvarligt påverka det svenska försvarets framtida styrka, hade knappast kunnat genomföras på det sätt som nu sker om Olof Palme fortfarande varit i livet.

Angreppen på Bofors riskerar att få återverkningar för framtiden. Förlorar Bofors trovärdighet som leverantör i utlandet riskerar vi att hamna i en situation där vi inte längre kan försörja oss själva med vapen. De som går till angrepp mot Bofors driver Sverige rätt i armarna på NATO. Vilket i och för sig säkert är en förnuftig politik. Men Sverige skall inte tvingas in i NATO p g r a oansvariga angrepp på svensk vapenindustri, utan Sverige skall välja medlemskapet frivilligt, som en försäkring mot yttre aggression.

Svenska folket har inte rusat iväg och skaffat sig samma oansvariga uppfattning som en del ledande politiker. Det visar en färsk undersökning från IMU. Tre fjärdedelar av de tillfrågade tycker att Sverige ska ha en egen vapenindustri. Bara en tiondel är mot det. Undersökningen gjordes när debatten om Bofors' smuggling pågick som intensivast.

Det bör noteras att socialdemokrater och borgerliga är lika positiva till den svenska vapenindustrin. Vpk-arna har dock en annan uppfattning. Den uppfattningen grundas väl knappast på en önskan att Sverige skall gå med i NATO, något som är den logiska följden av vpk-arnas inställning?

Sjuttio procent av svenskarna vill också i fortsättningen ha export av svenska vapen. Men så många som 20 procent vill förbjuda svensk vapenexport.

Fler tycker att de nuvarande reglerna för vapenexport är "lagom" (42%), medan färre (39%) vill ha stramare regler. 9% uttalar sig för friare regler för vapenexport.

Nästan mest uppmärksamhet har ägnats åt smuggling av Bofors-vapen till Bahrein, Dubai och Oman. Och visst förtjänar det att uppmärksammas att ett stort företag inte följer gällande lagar. Men lika mycket uppmärksamhet borde rimligen ägnas det faktum att regeringen nekat exporttillstånd till länder som rimligen borde få köpa svenska vapen utan restriktioner. Och att det mesta talar för att regeringens ledamöter varit medvetna om det orimliga i att neka tillstånd till dessa fredliga arabländer och därför under hand beviljat tillstånd — mot sin egen officiella linje!

Stockholmspartiet och antisemitismen

En hel del uppmärksamhet har på senare tid ägnats de antisemitiska inslagen i ut-sändningar från närradion *Radio Islam* i Stockholm. En del har velat dra in tillståndet att sända. Det är inte sändningar på bruten svenska eller arabiska som väckt indignation, utan det är sändningar på god svenska som berättar om "den judiska familjen Bonniers" orättfärdiga makt över svenska media, om judiska bankirers finansiering av världsrevolutionen osv. En av dem som brukar framträda i programmet uppträder under pseudonym, men Contra har kunnat identifiera honom som en man med utbildning från en finsk marxistisk

folkhögskola och dessutom en av personerna på Stockholmspartiets kommunfullmäktigelista i valet 1985.

Torv och flis mer radioaktivt än kärnkraft

Torv och flis ger mer strålning än kärnkraftverken. Det visas av institutionen för radiofysik i Lund. Efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyli har utsläppen av radioaktivitet från eldning av torv och flis ökat kraftigt. Ett litet torveldat kraftverk kan släppa ut sextio gånger så mycket radioaktivitet i luften som kärnkraftverket i Barsebäck, menar forskarna, som dock tillägger att Barsebäckverket släpper ut mer radioaktivitet i vattnet. Men radioaktivitet i vattnet är för människan mer ofarlig än radioaktivitet i luften.

Sverigepartiet

I Contra nr 3 1987 redovisade vi hur det nya *Sverigepartiet* drev en i grunden socialistisk politik. Sverigepartiet var en sammanslagning av två organisationer. *Framstegspartiet* (som fick 85 röster i riksdagsvalet 1985) och *Bevara Sverige Svenskt*. Ordförande i Sverigepartiet blev Stefan Herrmann, tidigare ordförande i Framstegspartiet. Den nya partikonstellationen har nu spruckit. Kärnan i gruppen från gamla BSS anser sig ha utslutit Herrmann och hans vänner ur Sverigepartiet. Medan Herrmann å sin sida anser att ett extra årsmöte utslutit bl a Sven Davidsson, Leif Zeilon

och Jerker Magnusson.

Postboxen är stängd i avvaktan på utredning, medan Herrmanns fraktion tycks ha kontroll över partikassa och närradio-sändningar. Polisanmälningarna haglar å omse sidor.

Den davidssonska delen av Sverigepartiet anser sig med röstiffrorna fem mot tre ha utslutit den gamle partiledaren. Gruppen har i en skrift till pressen tagit ytterligare steg i socialistisk riktning. Om det nu varit möjligt, med tanke på Sverigepartiets redan tidigare uttalade socialistiska program, Herrmanns ekonomiska åsikter fördöms som "antinationella". Han har nämligen tyckt att företagsamheten borde styras av privatkapitalistiska intressen. Han har också uttalat sig för att reducera fackföreningarnas inflytande och att begränsa skatterna. Detta har inte varit i överensstämmelse med Sverigepartiets program, och nu har konsekvenserna dragits till sin spets. Nu skall det bli rättning i leden. De renodlat national-socialistiska dragen (starka fackföreningar, kamp mot privatkapitalismen, höga skatter) skall drivas.

I den mot Herrmann utsända smådeskriften sägs att han inte är "en god representant" för Sverigepartiets politik. "Det handlar då om vissa privathandlingar och beteenden som vi inte vill gå in på av etiska skäl". Så vitt kan bedömas döljer sig bakom den formuleringen Herrmanns i de här kretsarna säkert största synd. Att han varit gift med en kinesiska.

Men den andra fraktionen är inte sämre. Jerker Magnusson är gift med en flicka från Paraguay.

Till Herrmanns synder i skriften hör också att han ljerat sig med en utländsk medborgare, Pether Pedersen och utnämnt denne till ledare för Sverigepartiet. Ett sådant — tydligen närmast landsförrädiskt beteende — kan naturligtvis inte accepteras av en rättrogen nationalist.

Från andra sidan hävdar man partiordförandeposten tills vidare är vakant, frågan skall lösas våren 1988.

Stefan Herrmann har tidigare haft förtroendeuppdrag inom moderaterna på Östermalm. Där gjorde han sig känd bl a genom att motionera om införandet av biltullar till Stockholm. En bekant till honom beskriver honom som en "tvåttäkta missnöjespolitiker". När han trodde att det skulle gå att väcka folkopinion kring biltullar motionerade han om det, när han senare blev övertygad om att bilisterna hade större potential som "röstboskap" svängde Framstegspartiet (som Herrmann då bildat) till att vara extremt bilvänligt. En del menar att hans inställning i invandrarfrågan bygger på ungefär samma grund. Sedan han misslyckats med att göra karriär i moderaterna blev han övertygad om att invandrarfientlighet var ett outnyttjat politiskt redskap. En väg för honom att göra politisk "karriär". Sannolikt hade han väl rätt i så måtto att

det idag är fler som vet vem Stefan Herrmann är, än när han var aktiv i Östermalms-moderaterna. Å andra sidan kan naturligtvis den utanförstående betraktaren undra om det inte varit fördelaktigare att vara en okänd medlem i Östermalms-moderaterna, än att nå den (trots allt dock mycket begränsade) ryktbarhet som Stefan Herrmann nu nått.

Sverigepartiet har blivit vräkt från sin föreningslokal. Av vilka skäl vet vi inte. Men utslängda är de. Karaktäristiskt för partiets inställning är följande uttalande om de principer som skall vara vägledande (Davidsson-falangen):

"Vad vi behöver är en ny ung ledare präglad av idealism och hårda principer. Inte framstegspartister, som i skräckslagen iver för att skaffa sig demokratiska alibin är beredda att spela på samma planhalva som liberaler och kommunister."

Denna falang har låtit Sverigepartiet flytta till BSS' gamla postbox, medan den andra delen av Sverigepartiet har skaffat sig en annan postbox.

Moderater i Ungern

Moderaterna i Malmöhus län har under sommaren gjort ett veckolångt besök i Budapest och där bl a träffat ordföranden i MIOT, Ungerns motsvarighet till Statens ungdomsråd, en organisation som är inordnad i det ungerska kommunistpartiets kontrollapparat.

Jakt farligare än bilar!

Fritidsjägarna sprider ungefär 500 ton bly i naturen varje år. Det är ungefär lika mycket som alla bilar i landet. Eller fyra gånger så mycket som hela industrin! Det blyhagel som skjuts av fritidsjägarna får dessutom värre konsekvenser än det bly som sprids i luften. Fåglarna älskar att picka i sig blyhagel — och blyhagel sprids ju med förkärlek just i fågelmarker — när fågeln sedan skjuts har den ackumulerat mycket bly som går vidare i näringskedjan.

Övergriper fortsätter

Ett av skattemyndigheternas grövsta övergrepp mot en "hederlig skattebetalare" under senare år var tillslaget mot Halvar Alvgård i Vimmerby. Genom skatterevision, arrestering av Alvgård och utsläppande av falska uppgifter om skattefuskar som aldrig lagt rum knäcktes Alvgårds bilfirma. Alvgård har fått skadestånd i form av att staten betalt arvode till den revisor som Alvgård anlätade för att ordna till papperen sedan skattemyndigheterna lämnat tillbaka alla beslagtagna dokument oordnade i plast-säckar.

Nu har Alvgård — med stöd från Företagareförbundet — stämt staten enligt skadeståndslagen för att få ersättning för den

verkliga skada han lidit. Domstolen har begärt in ett yttrande från staten (som företräds av Justitiekanslern) för att förklara vilka grunder som länsåklagaren hade när han grep Alvgård. Det är viktigt för att bedöma om staten har gjort sig skyldig till något skadeståndsmotiverande fel eller om man handlat på ett försvarbart sätt. Hur svarar JK? Jo, att Alvgårds skriftliga och muntliga uppgifter hade gjort ingripandet motiverat. Vidare hade det gjorts "sammanställningar" av uppgifterna. Mer har JK inte att säga. Domstolen visade sin milda sida och gav JK en ny chans att svara på riktigt. Nu heter det att ingripandet grundats på en "sammanvägning av samtliga omständigheter". Fortfarande ingen substans i yttrandet. Sådana här knep brukar användas av "brännvinsadvokater", men nu också tydligen av statens främste företrädare i juridiska angelägenheter.

(Veckans Affärer)

SÄPO visste . . .

En hel del har skrivits om en riksdagsstenograf som tjänstgjort i utrikesnämnden och haft tillgång till hemliga handlingar. Riksdagsstenografen berättade efter Palmemordet för polisen om sin mystiske 47-årige "högerextremistiske" väns konstiga agerande. Det blev stor uppståndelse och SÄPO medgav så småningom att riksdagsstenografen själv kontaktat SÄPO och rapporterat till SÄPO sedan augusti 1986. Contra kan avslöja att SÄPO redan i januari 1983 tipsades om att riksdagsstenografen var en säkerhetsrisk. Senare samma år engagerades mannen — enligt obekräftade uppgifter — som rapportör åt SÄPO! Trots de uppgifter om mannen som SÄPO fått!

JO allt sämre

JO får in allt färre klagomål. Inte för att byråkratin blir bättre, utan för att folk som utsätts för övergrepp hyser allt mindre tilltro till JO. Under förra verksamhetsåret fick JO in 2 899 klagomål — men eftersom många härrör från tidigare år hann man med att avgöra 3 083 ärenden. *Ett enda av de 3 083 ärendena ledde till beslut om åtal!* Så fulländade är inte vår statsapparat. Men så tandlös är "svenska folkets justitieombudsman".

Välkommen NATO-båt

När det förekommer anti-NATO-demonstrationer i samband med utländska flottbesök är TV och radio självklart på plats. De vanliga demonstranterna saknades dock när den brittiska ubåten *Olympus* besökte Stockholm i augusti i år. På plats fanns bara demonstranter som var positiva till NATO. Ingen rapportering i media. När någon månad senare NATOs fiender ryckte ut mot ett annat flottbesök från ett NATO-land var TV däremot mangrant på plats.

UTLANDS-NYTT

Kongo

En av Afrikas mest inbitna socialistiska planekonomier börjar inse vad verkligheten kräver. Det är Folkrepubliken Kongo, som sedan lång tid fört en doktrinär socialistisk politik. En politik som gjort landet till ett av de absolut fattigaste länderna i världen. Kongo har länge kunnat försörja sig på export av olja (95% av exportintäkterna), men de fallande oljepriserna har fått landet att tänka om. Kongo har vänt sig till Internationella valutafonden (IMF), som har ställt hårda krav. President Denis Sassou-Nguesso har tvingats upphäva ett tidigare löfte att staten skall anställa alla studenter som avlagt examen. Och han har också tvingats acceptera att privatisera statliga företag.

"Skitsnack", sa statssekreteraren

Den svenska diplomaten firar nya triumfer. I det australiska parlamentet pågår en livlig debatt om ubåtsaffären med Sverige. Australiens beslut att sluta avtal med Kockums i Malmö om ubåtstillverkning för 12 miljarder kronor (ett belopp som motsvarar årslönerna för 120 000 normalinkomsttagare i Sverige) har kritiserats livligt. I ett av inläggen riktas kritik mot bl a statssekreterare Carl-Johan Åberg. När Contra ber Åberg kommentera detta seriösa inlägg i det australiensiska parlamentet får vi ett skriftligt svar: "Skitsnack". Det är så svenska diplomater på toppnivå formulerar sig om vad som yttras i främmande parlament!

Ett av skälen till kritiken är att säkerhetsarrangemangen i Sverige är otillräckliga. Den i Helsingborg dömda tjeckiske spionen Mirko Klöverberg (han hade — liksom Stig Bergling — med den nya namnlagens hjälp gift sig till ett nytt efternamn) har satt sina spår i Australien. I Sverige har det genom hemligstämpel och slutna dörrar vid förhandlingarna aldrig kommit fram mot vad Klöverberg spionerade. I utlandet är det känt att det var Kockums i Malmö som var föremål för spionaget. Och att säkerhetsåtgärderna vid Kockums var klart otillräckliga.

En av dem som gått i spetsen för kritiken mot den australiensiska labour-regeringens beslut att göra affär med Sverige är parlamentsledamoten Ken Aldred. Den 8 oktober 1987 gjorde han ett kraftfullt inlägg i det australiensiska parlamentet. Vi återger det här:

"Det är med stor tillfredsställelse som jag deltar i den här debatten. För den ger mig tillfälle att återigen uttala min oro över de stora investeringarna i försvarsbudgeten. Dvs ubåtsprojektet. Den summa som avsätts

för budgetåret 1987-88 är 175 miljoner dollar. Oppositionen, och det inkluderar mig, har vid flera tillfällen uttryckt betydande oro inför vissa aspekter på projektet. Jag menar att mycket av det vi sagt länge nu bekräftas i skrifter och genom andra källor både här i landet och utomlands.

"Jag vill uppmärksamma utskottet på en artikel som skrevs av den förre ubåtsofficeren Peter Scott-Maxwell i oktoberutgåvan av *Pacific Defence Reporter* — en mycket kvalificerad tidskrift. Bland andra kommentarer görs i artikeln följande reflektioner om ubåtsprojektet: 'Försvarsdepartementet har fattat ett katastrofalt beslut att köpa konventionella ubåtar från ett neutralt land, ett land som inte har erfarenhet av operationer i krig. Utsikterna för den australiensiska flottans ubåtar är dystra. Försvarsdepartementet tvingar i praktiken på flottan en gammalmodig teknologi, med vilken de tvingas leva eller dö under de kommande trettio åren. Flygvapnet avspisades inte med ett underlydsflygplan. Varför skall vår flotta bli föremål för löje i Stilla havet? En oberoende teknologisk utvärdering av pågående ubåtsutveckling — där Stirling-motorn bara är en modenyck, och en dyrbar sådan — garanterar inte att vi skall följa majoriteten.' Nu ser Kanada seriöst på den fråga som den här artikeln egentligen handlar om. Nämligen möjligheten att tillverka små atomubåtar med högre hastighet och längre uthållighet, något som blir nödvändigt för att klara sig. Kanadensarna har analyserat sina ganska enkla problem, något som vi inte gjort.

"Artikeln fortsätter:

'Kan inte försvarsdepartementet inse att det utsätter framtida ubåtsbesättningar för en säker död om krig skulle bryta ut. Betänk detta! Maj-numret av *Navy International* ger en skrämmande uppdatering av utvecklingen av torpedtekniken. Det går bara inte att tänka på vart den tekniken har nått om säg femton år, när flottan läst sig fast i en ålderdomlig teknologi. Beslutet att köpa konventionella svenska ubåtar förefaller mer grundat på regeringens än flottans synpunkter. Den flotta som kommer att få ansvaret för ubåtarna. Vår flotta kommer att finnas kvar ännu då den nuvarande regeringen har avgått.

"Peter Scott-Maxwell kommer med några mycket viktiga påpekanden i artikeln. Det är också intressant att notera att Kanada rör sig i den angivna riktningen på grund av att Kockums, vår svenske leverantör, byggde på stordriftsfördelar som skulle kunna uppnås genom att också vinna ett kandensiskt kontrakt. Den oro som Peter Scott-Maxwell uttrycker bekräftar i själva verket många av de kritiska synpunkter

som jag och andra har framfört i denna kammare under de gångna 12-18 månader. Vi befinner oss dessutom nu i en situation där kampen om köttstyckena, mellan de olika delstaterna, börjar få sin upplösning.

"Tidigare i kväll har den ärade ledamoten McPherson korrekt påtalat att efter allt tal om att alla sex ubåtarna skulle byggas här i Australien så har det faktiskt tagits ett formellt beslut, som bekräftas av Fred Bennett, som svarar för frågan inom försvarsdepartementet, att den främre delen av den första båten faktiskt skall byggas i Sverige. *Defence Industry* för den 16 september innehåller en förstasidesartikel som säger:

'Oavsett vad Mr Bennett och andra företrädare för försvarsdepartementet må säga, så gavs intrycket att regeringen föresatt sig att bygga alla delar av alla skrov i Australien. Den inställningen har understrukits i all information från försvarsdepartementet och regeringen ända sedan Hawke-regeringen genom försvarsminister Kim Beazley i maj 1985 beslöt att alla ubåtsskrov skulle byggas i Australien. Detta beslut ersatte en tidigare möjlighet att bygga den första båten, och möjligen delar av den andra båten, utomlands.'

"Det var ett betydelsefullt inlägg i den propaganda som Kockums drev för att sälja sitt projekt till försvarsdepartementet och regeringen, nämligen att alla båtar skulle byggas i Australien. Det var vad som ansågs vara den avgörande fördelen med Kockums jämfört med vissa andra anbudsgivare. Nu får vi veta att det inte blir så. Och att slagmålet om köttstyckena inte längre blir så betydelsefullt. Jag har redan förstått att missnöjet med detta växer i South Australia, eftersom delstaten inser att den inte får det sysselsättningstillskott inom högteknologiska industrier som ministern sa att staten skulle få. Jag kanske skall tillägga att det pågår diskussioner om att också aktersektionen av det första skrovet skall byggas i Sverige. Jag ser fram emot att höra regeringens kommentar till dessa påståenden, eftersom de cirkulerar med viss tyngd. Om påståendena visar sig vara riktiga, skall det bli spännande att se vad som händer, eftersom regeringens ursprungliga förslag var att skroven skulle byggas här i Australien och att det var en av de avgörande fördelarna med just Kockums. Nu läggs förslaget att skrovet — helt säkert den förliga delen, och möjligen också aktern — skall byggas i Sverige. Så mycket är den gamla propagandan värd.

"Det för mig in på allvarliga betänkligheter rörande säkerhetsaspekterna. Att bygga båtar här i Australien ansågs också vara en metod att undvika fientlig insyn i projektet, med tanke på de många säkerhetsproblem som drabbat svensk vapen- och varvsindustri. För en tid sedan avslöjades Bofors-skandalen i Sverige och den

behandlades även av brittisk TV. Det var uppenbart att olika personer i svensk vapenindustri och det svenska utrikesdepartementet systematiskt agerat för att se till att svenska vapen olagligt kom till Iran.

"En av de personer som avslöjats som kraftigt inblandad i processen är Carl-Johan Åberg, stassekreterare vid svenska utrikesdepartementets utrikeshandelsavdelning. Han befinner sig i stormens öga. Han är den svenske regeringstjänsteman som anklagas för att i hemlighet ha gett klartecken för illegal smuggling av vapen, ammunition och krigsmateriel från Sverige till Teheran med användning av sydostasiatiska dokument som täckmantel för direkt transport till Iran. Åberg har medgett att han varit engagerad i Bofors' vapenaffärer, men han har offentligt förklarat att svenska leveranser av sprängämnen, robotar och kraftfulla kanonbåtar inte var och fortfarande inte är leveranser av krigsmateriel. Det är inte ett särskilt övertygande påstående från hans sida.

"Vilken roll spelar Åberg här? Carl-Johan Åberg har inte bara genom hela händelseutvecklingen visat sig arrangera leveranser av vapen till Iran, utan har också fortlöpande kontakter med KGB. Han var den svenske regeringstjänsteman som gav vår regering försäkringar om att Kockums inte penetrerats av spioner från öst. Vi befinner oss nu i ett läge där en stor del av den första båten kommer att byggas i Sverige och det öppnar en rad frågeställningar av säkerhetskaraktär. Samtidigt finner vi att den svenske regeringstjänsteman som försäkrar oss att Öst inte har penetrerat Kockums själv har kontakter med KGB och är kraftigt inblandad i Bofors-skandalen, något som just har avslöjats i Sverige och i brittisk TV.

Contra har bitt Carl-Johan Åberg att kommentera Aldreds inlägg. Åberg har i ett skriftligt svar till Contra meddelat följande:

"Jag förstår inte att anständiga människor kan befatta sig med sådant skitsnack.

Carl-Johan Åberg

Vi känner inte riktigt igen den diplomatiska ordformuleringskonst som brukar känneteckna utrikesdepartementets tjänstemän. Vi överlåter åt läsaren att själva avgöra om de vill tro på parlamentsledamoten Ken Aldreds uttalanden i parlamentet eller stassekreteraren Carl-Johan Åbergs skriftliga uttalande.

Det bör tilläggas att misstänksamheten mot svenska vapen är stor i Australien sedan Vietnam-krigets dagar. Australien hade 5 000 man i Vietnam, soldater som kämpade mot kommunisternas maktövertagande. Australiensiska armén var utrustad med svenska 9cm granatgevär "Carl Gustaf". Självklart ingår det i svenska vapenkontrakt

att leveranserna av reservdelar och ammunition skall fortsätta om vapnen kommer till användning. Men när så nu blev fallet drog Sverige in leveranserna till Australien, något som har skapat en grundmurad misstro mot Sverige som leverantör.

Hur slår Reaganomics?

I den vulgära pressdebatten i Sverige hävdas det ibland att det bara är de rika som tjänat på Reaganomics. Så är naturligtvis inte fallet. Den kraftiga nedgången i den amerikanska arbetslösheten och den snabba ekonomiska tillväxten har framförallt gynnat de fattiga som tidigare saknat arbete.

Också skattereformerna har gynnat de fattiga — även om det i den svenska buskpropagandan ofta hävdas något annat.

US Chamber of Commerce har tagit fram data som visar att de inkomsttagare som hade mellan 0 och 20 000 dollar (120 000 kronor) i inkomst betalade 16,9% av de sammanlagda statliga skatterna 1981. 1983 hade andelen sjunkit till 14,1%. De som tjänade mer än 50 000 dollar (300 000 kronor) hade fått sin andel av skatterna höjd från 33,4 till 39,1 procent.

Sydafrika-företag går bra

Ett företag som för närvarande når stora framgångar på den svenska marknaden för gruvutrustning är det sydafrikanska bolaget Boart. Boart har 11 000 anställda och verksamhet i 27 länder. Boart är konkurrent

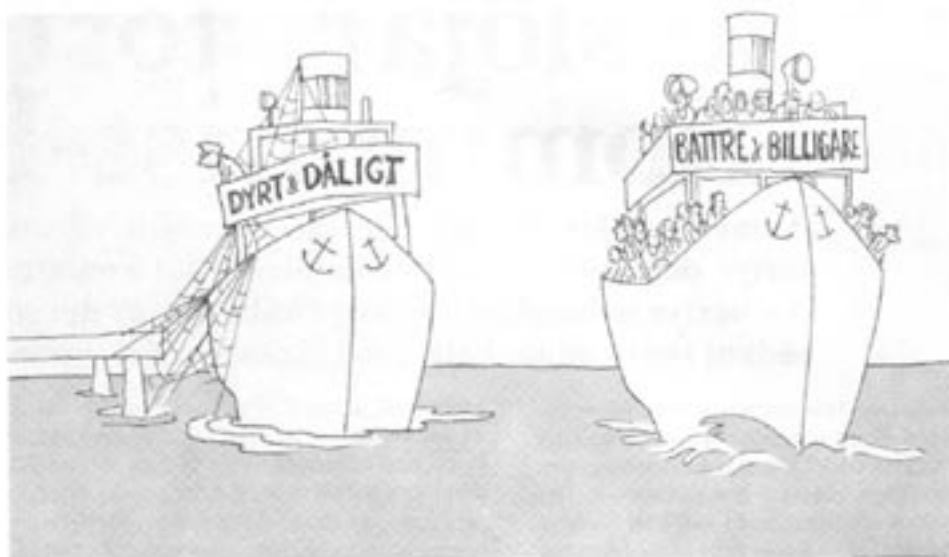
med Atlas Copco på gruvmaskiner och med Secoroc och Sandvik när det gäller bergborrar och borrstål. De svenska företagen förbjöds nyligen att sälja sina produkter i Sydafrika. Men Boart kan fortsätta att sälja sina produkter i Sverige. Vilket man gör med den äran. Boarts produkter för den svenska marknaden tillverkas huvudsakligen på Irland. Och så vitt vi förstår den svenska Sydafrika-lagstiftningen skulle svenska företag mycket väl kunna sätta upp motsvarande företag på Irland för leverans av utrustning till Sydafrika.

Veckans Affärer har nyligen rapporterat om hur de amerikanska aktionerna mot USA-ägda företags verksamhet i Sydafrika direkt drabbat de svarta arbetarna. USA-företagen har sedan länge följt den så kallade Sullivan-koden (utarbetad av en svart präst, Leon Sullivan, i Philadelphia). Den har gett de anställda vissa minimirättigheter. När nu opinionen drivit åtskilliga amerikanska företag att lämna Sydafrika har verksamheten sålts till inhemska ägare. Amerikanska handelskammaren rapporterar att detta lett till indragningar av en rad sociala förmåner för den svarta arbetskraften.

Coca Cola har valt en annan väg. Man har satsat på en jätteanläggning i Sydafrikas lilla obetydliga grannland Swaziland.

Västtyska och japanska företag stannar kvar i Sydafrika och tjänar stora pengar på att amerikanska, svenska och andra företag drar sig ur.

SPRIDD KAPITAL- BILDNING GER KUNDEN ALLTID RÄTT

För att kunna driva ett företag behövs kapital. Att bygga en fabrik eller att köpa maskiner kostar pengar. Pengar som måste betalas långt innan företaget kan sälja några varor från den nya fabriken eller maskinen. Företag måste också ha ekonomiska reserver för att klara sig över försäljningssvackor och tillfälliga problem. Och anställda måste få lön innan varorna sålts.

Pengar som satsas i företaget kan inte tas ut på samma sätt som pengar på banken. De är låsta i företaget. Och vinsten varierar. Det beror på att vinsten är det som blir kvar sedan alla andra med intressen i företaget fått sitt. De anställda får lön, staten får skatt, leverantörerna får betalt för sina faktu-

ror och långivarna får ränta och amortering. Det som blir kvar, om det blir något, tillfaller ägarna.

Anställda, leverantörer och långivare får fasta ersättningar för sina tjänster. Så länge företaget överlever tar de inga risker. Ägarna däremot får en varierande ersättning år från år och kan även råka ut för att förlora delar av eller hela sitt insatta kapital, om företaget går illa. För att någon ska vara villig att satsa sina pengar i företag, krävs möjlighet till en vinst.

Det behövs mycket kapital i näringslivet. För att vi ska få ett effektivt näringsliv — som klarar av en hög produktion och en hög levnadsstandard — måste kapitalet styras till de företag som ger bäst avkast-

ning.

Den nödvändiga kapitalbildningen kan ske i enskild eller kollektiv regi. Kollektiv kapitalbildning medför antingen en förstärkning av makten till staten, samhällets starkaste makt-havare eller att fackliga organisationer även får ägarintressen att bevaka. Makten koncentreras om kapitalet kollektiviseras.

Spridning av ägandet i många enskilda småposter är däremot en garanti för att företagen arbetar i konkurrens med varandra. Det är sin tur förutsättningen för att kunderna ska ha det avgörande inflytandet. Att själva kunna välja vilket företag de vill anlita.

Denna annons är bekostad av företrädare för den fria företagsamheten.

Amnesty-rapport avslöjar tortyr i Kommunist-Kina

Amnesty International har sammanställt offentliga rapporter om tortyr och andra missförhållanden i det kommunistiska Kina. Med Amnestys sedvanliga försiktiga källkritik är det som återges här bara sådant som kunnat beläggas i kinesiska dokument.

Amnesty International i London har nyligen släppt ut en rapport om tortyr i det kommunistiska Kina. Amnesty ställer, som alltid, höga krav på dokumentation. Det har därför tidigare varit svårt att belägga förhållandena i Kina, men situationen har börjat förändras. En viss uppluckring av den strikta disciplinen i Kina har gjort att det går att få bättre insyn i missförhållanden än tidigare. En gammal sanning upprepas. De värsta diktaturerna klarar sig förhållandevis lindrigt undan kritiken, eftersom förtrycket är så obönhörligt hårt att ingen information sipprar ut.

Kina har förvisso under lång tid tillhört de mest hänsynslösa diktaturerna i världen. Men nu händer det ibland att diktaturens redskap kritiserar och t o m straffas för sina gärningar, när de gått för långt. Det händer t o m att rättegångar mot poliser, åklagare och partitjänstemän som anklagas för maktmissbruk, tortyr osv refereras i pressen. Det är till stor del sådan information som Amnesty bygger sin rapport på. Helt säkert är att de värsta övergreppen aldrig kommer till vår kännedom. Och att de övergrepp som refereras sällan avser politiska fångar, utan oftast "vanliga" brottslingar (även om detta är ett vitt begrepp i Kina).

Utan rättegång

Enligt kinesisk lag kan polisen gripa personer i upp till femton dagar utan rättegång eller dom. Det här sker ofta för mindre brott, där man aldrig bryr sig om att pröva om anklagelserna är riktiga. Det kallas "administrativt gripande" (xingzheng juliu).

Detta har kritiserats också inom Kina, och numer kan den som blir gripen på detta sätt (på eget initiativ och om vederbörande känner till möjligheten) klaga för överprövning av beslutet. Men det är en liberalisering som införts helt nyligen.

Det finns dock en annan regel om administrativa arresteringar, som speciellt avser politiska brottslingar. Det är en regel som

gäller ända sedan 1957 och som innebär att en person kan placeras i ett omskolningsläger med arbetsplikt upp till fyra år (laodong jiaoyang). Det är ett straff som drabbar personer utan identitetshandlingar, utan fast bostad eller anställning eller personer som betraktas som "antisocialistiska element". Ytterligare en förutsättning för att de här personerna skall placeras i arbetsläger i fyra år är att deras brott inte är tillräckligt allvarliga för att det skall motivera en rättegång!

Utöver polisen kan också — sedan 1979 — de lokala myndigheterna och "arbetsomskolningsavdelningarna" bestämma vilka som skall placeras i omskolning.

Gripanden

Politiska meningsmotståndare till regimen kan alltså behandlas fullständigt godtyckligt. Flertalet rapporter om övergrepp avser dock icke-politiska fångar — av det enkla skälet att vi vet väldigt lite om hur de politiska fångarna hanteras.

Tortyr används t ex ofta för att tvinga fram bekännelser. Det drabbar alltså dem som bara är misstänkta — och det finns otaliga exempel på hur bekännelser tvingats fram ur oskyldiga människor.

Det var först 1985 som de här förhållandena började komma fram i den kinesiska pressen. Den 19 september 1986 meddelade t ex Kinas Dagblad att under första halvåret 1986 hade antalet olagliga fångslanden fördubblats sedan 1985 till 949. Mer än 140 av de 949 olagligt fångslade uppgavs ha drabbats av tortyr. Naturligtvis är de här siffrorna mycket försiktigt tilltagna. Och det bör observeras att före 1985 sägs inget alls i pressen.

Tortyr används för att tvinga fram bekännelser. Kinas Juristidning skriver i maj 1985 att tortyren är ett minne från kulturrevolutionen. Låt oss ta några exempel på vad som kan drabba den som råkar i klammeri med kinesiska polisen.

Den 12 december 1986 råkade en läro-

verkslärare i Henan trampa en polis på tårna. De råkade i gräl och läraren fördes till polisstationen. Han fick upprepade slag mot ansiktet, kläddes av naken och "utsattes för nedsättande kroppsinspektion" enligt vad som senare skrevs i pressen. Den som genomförde aktionen var en polisman som handlade på order av den polis som blivit trampad på tårna. Läraren hölls fångslad tre dagar, utan att han anklagades för något brott.

Det är inte bara polisen som kan gripa "misstänkta". Gripanden kan också göras av medlemmar i "försvarsgrupper" (liangfangdui) och "säkerhetsgrupper" (baoweike). Atskälliga gripanden har genomförts efter kollektiva beslut fattade vid politiska diskussioner, andra efter nickande instämmanden i gruppen, då en del kom överens vad som skulle göras bakom stängda dörrar och andra svarade för handfängsel, slag osv.

Kinas Juristidning berättade i maj 1985 om hur en kvinna som arbetade vid en fabrik greps av fabriken säkerhetskommitté. Kvinnan placerades i en "fabrikscell" i flera dagar och försågs med handbojor. Hon pryglades i tre dagar och nätter och förhördes i skift av säkerhetstjänstemän. Hon hölls sedan fångslad i Nanchangs länsfängelse i 39 dagar, innan man kom fram till att hon var oskyldig.

Partikadrer i spetsen

Partikadrer deltar ofta i övergreppen mot dem som har avvikande åsikter, eller som inte finner sig i normerna. Dit hör också misstänkta brottslingar. En man som misstänktes för att vara tjuv greps av en grupp under ledning av en lokal partiledare. Den misstänkta bands vid ett träd och han slogs med käppar och piskades med läderremmar i tre timmar. Han släpades sedan runt på landsvägen ett tag, innan han åter bands vid trädet. Mannen avled några timmar senare.

En annan partiledare, sekreteraren i en

När Mao Tse-tung och senare "de fyras gäng" härjade var rättslösheten total i Kina. Mycket bättre var inte uppgörelsen med "de fyras gäng" (se bilden), men idag händer det ibland att man försöker rensa upp.

by i Shaanxi-provinsen, som dessutom var ledamot av Nationella folkkongressen, grep olagligt 72 bybor 1984 som misstänkta för att ha stulit en del av hans ringklocka till cykeln! 17 av de gripna utsattes för tortyr på order av partisekreteraren och 28 tvangs betala böter för att täcka kostnaderna för de vakter som behövdes för att övervaka dem. En del satt inburade i åtta dagar för "brottet".

En partisekreterare i Guizhou-provinsen dömdes i januari 1987 för att han olagligt gripit och torterat 16 kvinnor. En kvinna var misstänkt för att ha stoppat gift i livsmedel. När hon vägrade att erkänna slog han med en nål mot hennes fingrar och lät binda henne med ett nylonrep. Kvinnan tvangs knäböja och partisekreteraren sparkade henne våldsamt. Kvinnan klarade inte av tortyren utan "erkände" och tvangs också att namnge 15 "medbrottslingar". De femton greps och enligt Kinas juristidning utsattes var och en för "svår kroppsbestraffning". Tortyr användes för att tvinga fram bekännelser, och de erkände en efter en, dömdes till böter och frigavs. Partisekreteraren ordnade sedan en segerfest för att fira "avslöjandet" av "brottslingarna". Osannolikt nog blev det i detta fall partisekreteraren som drog det kortaste strået, när det efter två år avslöjades att kvinnorna var oskyldiga.

Ett annat exempel, som den här gången inte innefattar någon partijänsteman, utan chefen för polisen i staden Baoshan i Yunnan-provinsen, grep 201 personer i en juridikkurs (!) för att utreda två stöldar. Mer än 100 av de gripna utsattes för tortyr för att erkänna stölderna.

Orimliga fängelser

Förhållandena i fängelserna är orimliga. Liksom annan hantering av fångar, Liu Qing, en politisk fånge, berättar att han tvingades bära gasmask för att försvåra andningen, och att han tvangs ha hårda handklovar för att han vägrade att visa underdånighet gentemot vakterna. Han hölls i en kall och fuktig isoleringscell flera månader efter sin arrestering.

Lamaprästen Geshe Lobsang Wangchuk greps i Lhasa i september 1983 för politiska brott. Han placerades med hand- och fotfängsel i en isoleringscell i fem månader, månader.

En affärsman från Hongkong som placerades i ett läger i Huangpu 1986 berättar om hur överfull cellen var. Cellen var så smal att det inte gick att ligga raklång i den, utan fångarna måste alla ligga med böjda ben. Varje fånges ansikte låg tätt pressad mot en medfånges fötter, nacke, bröst eller mage. Det var som sardiner i

burk.

Fängvaktarna gjorde sin auktoritet gällande genom att använda hårt åtsittande handklovar. Inom tio minuter vitnade offrets händer. Sedan blev de blå, purpurfärgade och slutligen svarta. Fången rullade sig på golvet av smärta och förlorade sedan medvetandet. Då läste fängvaktarna upp handklovarna och hällde vatten på fången. När känslan återkom till händerna verkade det som om händerna var genomstickna av tusentals nålar. När känslan helt återvände till handen återupprepades proceduren.

Handklovstortyr förekommer på många håll. I fängsläget Liang Xiang tre mil från Peking kombineras den med att fångarna tvingas in i en cell utan ståhöjd i upp till 24 timmar utan tillgång till mat och vatten. Den sammanlagda vistelsen i cellen (dock då med mat och vatten) kan utsträckas till flera månader. Redan efter några dagar har fångarna svårt att gå när de släpps ut.

Tvångsisolering

Biskopen av Guangzhou, Deng Yiming, hölls i isoleringscell i tjugo år innan han frisläpptes 1982.

Wei Jong-shen, Kinas kanske mest kände dissident (vars försvarstal inför rätten publicerades i sin helhet i Contra nr 1 1981)

Forts på sid 21

Bakom Gorbatjovs kulisser

Står Michail Gorbatjov för en radikalt ny politik? Är han en liberal som skall föra Sovjet ut ur det hopplöst ineffektiva ekonomiska systemet och det politiska förtrycket? Vad kommer "glasnost" och "perestrojka" att betyda?

Vi tittar här närmare på det och konstaterar bl a att orden inte är nya, de förekom redan på 1930-talet. . .

Hela Västvärlden talar om Michail Gorbatjovs nya politik i Sovjetimperiet, hans reformer, hans öppenhet (glasnost) och omdaning (perestrojka). Och så pratar man naturligtvis om demokratiseringen. Jublet ligger nära. Alla tycks vara glada över den positiva utvecklingen i Sovjetunionen. Och visar därmed sin djupaste okunskap om kommunismens historia.

Den västerländska pressen citerar gärna den nye generalsekreterarens tal och hävdar att han är pålitligare än tidigare sovjetiska ledare. Han är till och med charmig, säger politiska observatörer.

Därför vore det nyttigt att se lite närmare hur en framgångsrik sovjetisk ledare i "ny stil" brukar låta. Här talar generalsekreteraren:

"Vi måste likvidera ringaktningen för konsumentens behov och för kraven på bättre urval av varor. Man måste ärligen förstå att varorna i sista hand produceras inte för produktionen (planen) utan för konsumtionen. . ."

"Vår industri behöver nya arbets- och ledningsmetoder. Vi måste likvidera efterblivenheten i vårt organisatoriska arbete. Ekonomisk stagnation kan inte tolereras. Vi har valt offensiven. Därför måste vi avskeda alla som bryter mot partiets och regeringens beslut. I det operativa arbetet finns ingen plats för bluffmakare och skrällare. Handlingskraftiga människor (även partilösa) skall befördras till ansvarigt arbete. Vi måste djävt och i tid befördra nya, unga kadrer som besitter känslan för det nya. . ."

"Vår utrikespolitik är klar. Det är en politik för fredens bevarande och stärkande av handelsförbindelserna med alla länder. Sovjetunionen tänker inte hota någon vem det vara må och än mindre anfälla någon vem det vara må. Vi är för ett fredligt, intimt och gott förhållande till alla grannländer som har gemensam gräns med Sovjetunionen. Vi är för fred och förfäktar fredens sak med kraft. . ."

"Vi skall fullständigt förverkliga demokratiseringen av landets politiska liv, befästa sovjetsamhällets moraliska och politiska enhet, vänskapen mellan folken i Sovjetunionen och främja sovjetpatriotismen. . ."

Det var alltså generalsekreteraren. Nu skall vi citera hans närmaste medarbetare, som förklarade hans politik på följande sätt:

"För att denna omdaning (perestrojka) skall kunna förverkligas måste partiet visa vägen. Det är nödvändigt att partiet självt blir konsekvent demokratiskt. Alla partiorgan måste tillkomma genom val, kritik och självkritik skall tillfullo utvecklas. Därför ålägger Centralkommitténs plenum alla partiorganisationer:

- 1) att upphöra med kooptation (utnämning utan val) av partikommitténs medlemmar;
- 2) att rösta för enskilda kandidater och försäkra alla partikamrater obegränsade rättigheter att kritisera och avvisa uppställda kandidater;
- 3) att alla val till partiorganen skall vara hemliga."

Gammal skåpmat

Jag är säker på att allt detta ter sig välbekant. Och att läsaren känner igen kamrat Michail Gorbatjov och hans nära medarbetare Jegor Ligatjov. Men detta var icke deras tal. Generalsekreteraren hette Josef Stalin och tiden var 1930-talet. Citaten är hämtade ur hans samlingsbok "Leninismens problem" (Moskva 1952, sidorna 551, 682, 736-737, 870-871 och 893). Medarbetaren var Andrej Zjdanov och hans fraser var hämtade ur redogörelsen för kommunistpartiets centralkommittés plenum i februari 1937.

Det var just 1937, som Stalin började med sin omfattande "demokratiseringskampanj". Ett år tidigare hade han infört direkta och hemliga val till sovjeterna och partikommittéerna. Hela proceduren kallades

för "perestrojkan". Andrej Zjdanov använde i sina tal det numera högaktuella begreppet "glasnost" (öppenhet). Stalins mål var att ersätta tidigare partifunktionärer med personer, som var honom mer trogna.

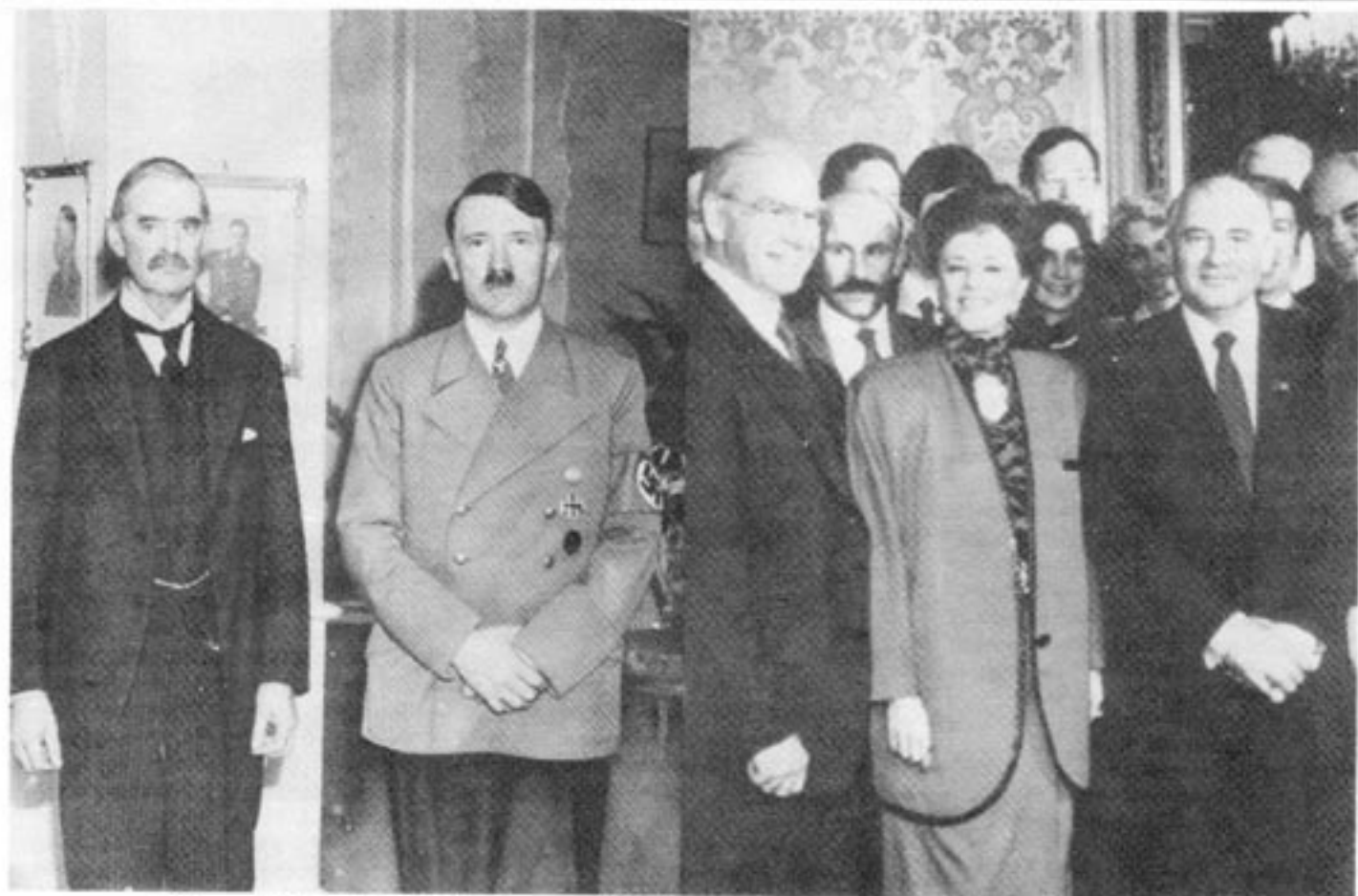
Alltså säljer Michail Gorbatjov en 50 år gammal vara i en ny förpackning. Och dessutom mycket framgångsrikt. Västmanniskan har ju så kort minne och känner inte till att det "nya valsystemet" av sovjetiska befattningshavare med två eller flera kandidater är en direkt kopia av valproceduren som Josef Stalin införde på partikongressen våren 1937. Därmed har Gorbatjov lyckats med världens slugaste desinformationskampanj. Nästan alla tycks tro på honom, fast det inte finns något nytt alls bakom hans fina fraser.

Snart skall vi ta en titt på de verkliga förhållandena i Sovjetunionen och riva ned den nye Potjemkins - Gorbatjovs - färggranna kulisser. Kvar blir en tragisk bild av sovjetmanniskans tillvaro.

Ytlighet i Väst

Ytliga massmedier i Väst har helt ställt upp för att förmedla lögnen om Gorbatjovs som "reformator", om "demokratiseringen" av Sovjet, "kulturfrihet" osv. En mycket stor del av de svenska journalisterna menar att Kremen har lämnat det gamla bakom sig, att Sovjet inte längre har några imperialistiska ambitioner (Disa Håstad) och att man måste försöka vara positiv gentemot Moskva.

Det är verkligen märkligt att nästan alla obehagliga fakta om Gorbatjovs Sovjet förtigs i den västerländska pressen och särskilt i Sverige. I stället ger man en vinklad verklighetsskildring om händelserna i dagens Sovjetimperium. Det var mycket typiskt att den norske gymnasisten Marius Smaaberg deklarerade i Dagens Nyheter (30 mars 1987) att han "litar mer på Gorbatjov än på Reagan". Den sistnämnde är enligt hans mening en "cowboy och tänker

Hitler och Chamberlain kom bra överens i München. Gorbatjov tycks också komma bra överens med ledarna i de demokratiska länderna. Här tillsammans med en delegation från den amerikanska kongressen på besök i Moskva.

för mycket på sig själv". Men i det kommunistiska Polen tycker gymnastisten Michal Bajtrec om president Reagan än om Gorbatjov, som han är rädd för (DN 28 maj 1987).

Vem är då den nye tyrannen Michail Gorbatjov och vilka är hans metoder?

Gorbatjovs väg till makten

Han föddes den 2 mars 1931 i byn Privolnoje i Stavropol-området i Sydryssland. Hans fader var maskinförare och kommunist, som stupade under Andra världskriget. Hans mor lever och är troende kristen. År 1950 började han studera vid universitetet i Moskva och avlade juridisk examen år 1955. På universitetet blev han också Komsomol-ledare på sin kurs. Hans lärare var den ökände statsåklagaren och Stalins gunstling Andrej Vysjinskij, som regisserade de stora skådeprocesserna på 1930-talet. Han brukade alltid avsluta sina pläderingar med samma fras: "Skjut de galna hundarna!" Han var också utrikesminister åren 1949-53.

Under sin studietid fick Gorbatjov kontakter med NKVD (dagens KGB) och blev dess hemliga informatör och angivare bland studenterna, enligt hans studiekamrater. Detta avslöjades i tidningen *The Los Angeles Times* i artikeln "Gorbatjov och KGB"

i augusti 1987. Redan år 1952 blev han medlem av kommunistpartiet. Samtidigt fick han ett viktigt uppdrag: han blev ansvarig för partipropagandan och iakttagandet av den stalinistiska ideologin vid juridiska fakulteten på universitetet i Moskva.

År 1955 återvände han till Stavropol, där han började verka som partifunktionär (han utnämndes till ställföreträdande chef för Komsomol-kommitténs propaganda- och agitationsavdelning i staden). År 1956 blev han förstesekreterare för ungdokumentarerna i Stavropol. År 1958 upphöjdes han till andresekreterare i krajen (regionen) i Stavropol. År 1960 utnämndes han till Komsomol-kommitténs förstesekreterare i regionen. Under tiden 1962-1967 hann han också studera agronomi på Stavropols högskola.

Eftersom Gorbatjov hade visat sig vara mycket kritisk gentemot Nikita Krusjtjovs politik blev han år 1966 partichef i staden Stavropol och redan år 1970 var han härskare över hela Stavropol-krajen (motsvarande ett stort län) och ledamot av Högsta Sovjetet. År 1971 utnämndes han till medlem av Centralkommittén.

Just under denna tid lärde KGB-chefen Jurij Andropov känna Gorbatjov under sina sommaresemestrar på politbyråns vilohem i regionen. Andropov brukade promenera i timmar med Gorbatjov i skogen runt Kislo-

vodsk. Gorbatjov besökte ofta Andropov i dennes hem (Kutuzovskij Prospekt 26) i Moskva. I lägenheten ovanför Andropov bodde Leonid Brezjnev.

År 1977 införde Gorbatjov en rad reformer i Stavropol-regionen, där han bl a utnyttjade Ipatovo-metoden, som var Stalins idealmodell på 1930- och 1940-talet, men som då hade totalt misslyckats. Det var nämligen i Ipatovo man började använda sk traktorstationer (traktorer och skörde-tröskor centraliserades och skickades ut på filten enligt en central plan).

För denna insats upphöjdes Jurij Andropov, Leonid Brezjnev och Michail Suslov honom till jordbrukssekreterare år 1978. Men hans "reformer" slutade illa för Stavropol. Systemet fungerade dåligt och 19 000 arbetare kommanderades från städerna till kolchoserna för att hjälpa till, enligt *Ekonomitjesskaja Gazeta*, supplement nr 9 1978, s 1.

Jordbruksfiaskot

Då Gorbatjov tillträdde som ansvarig för Sovjetimperiets jordbrukspolitik år 1978 var skörden den bästa i Sovjetunionens historia! 237 miljoner ton spannmål. Hans jordbrukspolitik ledde snabbt till en kraftig tillbakagång. Skörden 1979 blev knappt 180 miljoner ton, året därpå var skörden 189

miljoner ton. År 1981 blev skörden bara 155 miljoner ton, den sämsta på sex år. 1984 var skörden återigen knappt 180 miljoner ton. Gorbatjov klarade sig ur knipen med hjälp av skicklig demagogi. Han hävdade att det berodde på ökade transportförluster. Men enligt författaren Valentin Rasputin ligger förlusterna alltid kring tjugo procent.

Som KGB-chefen Jurij Andropovs gunstling blev han i november 1979 kandidatmedlem av den styrande politbyrån och redan ett år senare (1980) fullvärdig ledamot.

Det var också Gorbatjov som stod bakom en annan "reform", det s k livsmedelsprogrammet, som gjorde att det fortfarande råder brist på baslivsmedel i dagens Sovjet och människorna förbannar detta program, som godkändes 1982 av politbyrån. I december 1985 blev Gorbatjov tvungen att medge att i många städer är kött och smör ransonerade (*Literaturnaja Gazeta*, nr 51 1985).

Efter nedskjutningen av det sydkoreanska trafikflygplanet i september 1983 utnämndes Gorbatjov av den nye generalsekreteraren Jurij Andropov till chef för kriskommittén och till ordförande för en särskild grupp för ekonomiska reformer.

Då — långsamma utrensningar

I ett tal i december 1984 förklarade Gorbatjov att den nya industriella revolutionen kräver samma totala satsning och politiska vilja (läs: diktatoriska medel) som präglade den första femårsplanen på 1930-talet. Ett mycket hotfullt uttalande! Detta förutsade inget gott från hans sida.

Den 10 mars 1985 bestämde en majoritet av politbyråns ledamöter att det var Gorbatjov som skulle få bli den nye diktatorn. Och den 11 mars 1985 valde Centralkommittén honom till kommunistpartiets generalsekreterare. Hans ställning var stark redan från början. Det finns få sovjetologer, som vill medge detta. En av dem är Jerry Hough, professor vid Duke University i USA.

Precis som Josef Stalin gjorde allt för att bli av med Lenins garde, Kruštjov avlägsnade stalinister från makten (han lät döma t o m Stalins son Vasilij till åtta års fängelse, anklagad för rattfylleri). Brezjnev rensade ut Kruštjovs män osv, började också Gorbatjov slå till mot sina rivaler och opponenter.

För Josef Stalin tog det nästan tre år efter Lenins död i januari 1924 att göra sig av med sin främste motståndare Leo Trotskij. Stalin lyckades utsluta Trotskij ur maktens inre cirkel först i oktober 1926, ur partiet månaden senare. Men att sparka ut och senare likvidera också andra mäktiga medarbetare till Lenin tog ytterligare ett par år. Först år 1929 var Grigorij Zinovjev, Lev Kamenev, Nikolaj Bucharin och andra viktiga män borta från maktens korridorer.

Gorbatjov började sin kometkarriär inom jordbruket. Han genomdrev en centralistisk politik av klassiskt märke. Med katastrofala resultat som följd. Han lyckades dock dölja sina egna misslyckanden och bygga upp en image som "reformman".

På 1930-talet började Stalin avrätta sina effektivare motståndare i allt snabbare takt.

Nikita Kruštjov fick kämpa särskilt hårt för att avlägsna sina motståndare Vjatjeslav Molotov, Lazar Kaganovitj och rivalen Georgij Malenkov från politbyrån efter Stalins död. Han lyckades med detta först efter fyra år, då Malenkov tillsammans med Molotov och Kaganovitj hade försökt att avpolltera honom i juni 1957. Som Centralkommitténs förste sekreterare sparkade han dem ur politbyrån och sedan utslöt han dem även ur kommunistpartiet. På samma sätt gjorde han sig av med marskalken Georgij Zjukov.

Nu — snabbhet

För Michail Gorbatjov tog det bara knappt tre månader efter att ha kommit till toppen innan han sparkade sin främste motståndare Grigorij Romanov ur politbyrån. I december 1985 ställdes också hans rival Viktor Grisjin utanför. Så småningom avlägsnades även andra, som inte hade varit honom trogna. I januari 1987 fick Dinmuchamed Kunajev lämna politbyrån, liksom Nikolaj Tichonov tidigare.

Det var KGB-chefen Viktor Tjebrikov som var behjälplig. Han skaffade fram förintande dokument om Romanov och Grisjin. Detta material avslöjade de båda männens korruption och andra olagligheter. Med stöd av dessa övertygande hemliga handlingar kunde Gorbatjov sparka ut både Grisjin och Romanov, enligt *The Los Angeles Times*. Mot Kunajev använde han samma anklagelse.

Gorbatjov har dessutom omgivit sig med männen från krigsindustrin. Så placerades Lev Zaikov från Leningrads vapenindustri av Gorbatjov år 1983 som stadens parti-chef. Han blev också Centralkommitténs sekreterare för försvarsindustrin. I mars 1986 upphöjde Gorbatjov honom till medlem av politbyrån utan att han först hade blivit kandidatmedlem. Det var ett oerhört brott mot reglerna.

År 1986 invaldes dessutom två gånger så många KGB-män till Centralkommittén som förut. Alla dessa "nya män" stöder Gorbatjov varmt. Gorbatjov har också utnämnt KGB-funktionärer till nyckelpositioner inom förvaltningsapparaten. Som exempel kan nämnas att den nye chefen för TV- och radiokommittén är KGB-översten Aleksander Aksjonov. Gorbatjov gjorde MVD-generalen och f d polischefen-inrikesministern Eduard Sjvardnadze i Georgien till utrikesminister. Mannen som har mycket intima förbindelser med KGB.

Vid Centralkommitténs plenum i februari 1987 konsoliderade Gorbatjov ytterligare sin makt genom att föra in nya trogna ledamöter i politbyrån. I mitten av juni 1987 tillkom tre trogna Gorbatjov-män. Med sådana placeringar började han omedelbart, då han blev generalsekreterare. Av 13 medlemmar i politbyrån (november 1987) är det nu bara Vladimir Sjtjerbitskij kvar av hans gamla motståndare. Men Gorbatjov tycks betrakta också Jegor Ligatjov som ett växande hot och har därför begränsat hans makt och försöker utmanövrera honom.

Här måste man samtidigt framhålla att generalsekreteraren inte är något annat än en högt placerad verkställare av Nomenklaturans vilja och är tvungen att räkna med partiellens stöd, enligt sovjetologen Michail Voslenskij.

Enligt myten är Michail Gorbatsjov en svag ledare utan starkt stöd i partiet. Men också chefredaktören för tidningen *Sovjetskaja Rossija*, Valentin Tisjkin, bekräftar att "partiledningen är mycket enig" i sitt stöd för Gorbatsjov. Han framhöll: "Det finns inte något motstånd mot Gorbatsjov som person" (Expressen den 15 juni 1987).

I Centralkommittén (307 medlemmar) har han en väl fungerande majoritet att förfoga över. I armén har han bytt ut viktigare generaler. Därför var också den västtyske piloten Mathias Rusts flygning över Sovjetunionen och landning på Röda torget i Moskva den 28 maj 1987 en utmärkt försvändning att omedelbart avlägsna mindre pålitliga högre militärer. En rad av dessa, däribland försvarsminister Sergej Sokolov (75), chefen för luftförsvarstjänsterna marskalk Aleksander Koldunov samt tre generaler har avskedats och uteslutits ur kommunistpartiet, som direkt "följde" av Rusts flygning.

KGB starkt bakom

Och så det viktigaste — bakom Gorbatsjov finns KGB (det mäktigaste vapnet han har) sedan Andropov började favorisera honom. Därför är hans ställning år 1987 lika stark som Stalins år 1929. Den politiska polisen är den enda sovjetiska institution som Gorbatsjov inte har öppet kritiserat. KGB har nu fått allt större kontroll över den

ekonomiska och jordbrukssektorns produktivitet enligt västerländska underrättelseorganisationer (CIA och andra). Förut låg denna övervakning helt i kommunistpartiets händer. Gorbatsjov lät byta ut cheferna för den lokala politiska polisen i fem unionsrepubliker. Man har avlägsnat gammalmodiga tjekister, till exempel A Ditjenko i Vorosjilovgrad, där denne KGB-man försökte hindra att centralpressen på order av Centralkommittén (dvs Gorbatsjov) sökte spåra upp ineffektiva tjänstemän. Enligt Gorbatsjov måst kommunismen fungera effektivare.

Därför måste han sätta in KGB för att rensa ut motståndare till sin politik. Våren 1985 deklarerade han inför TV-kamerorna i Leningrad att "alla som står i vägen skall avlägsnas". Detta inslag visades även i Sverige. I ren stalinistisk stil anklagar man nu dessa personer för att vara spioner. Inför den 27:e partikongressen i februari 1986 i Moskva yttrade sig KGB-chefen Viktor Tjebrikov om ett stort spiontillslag av säkerhetstjänsten:

"Åtskilliga agenter för imperialistiska underrättelsetjänster har avslöjats inom förvaltningsapparaten. Dessa avfallingar har sålt viktiga statshemligheter. De har påträffats i olika ministerier och avdelningar och fått stränga men rättvisa straff i enlighet med lagen..." (Pravda den 28 februari 1986).

Risken med en "liberal fasad"

Redan i juli 1985 skrev Viktor Tjebrikov hotfullt i tidskriften *Kommunist*: "Klassfienden intensifierar sina attacker och försöker vidga sin subversiva verksamhet till

alla våra samhällssektorer, politiken och juridiken, filosofin och etiken, vetenskapen, konsten och religionen. Ideologiska omstörtare försöker utnyttja den fortlevande vitaliteten i gamla seder och moralbegrepp, traditioner och gamla vanor. De spekulerar fräckt i de problem, som vi upplever med vår utveckling, de spekulerar i våra olösta uppgifter och brister och ger dem en förvrängd tolkning... Vi får inte underskatta risken för att utländska agenter ibland får fatt i människor som låter sig lockas till antisovjetisk verksamhet. Vår viktigaste uppgift är att förhindra sådant."

Enligt flera underrättelser har Michail Gorbatsjov planer att ytterligare utöka KGBs makt. Han behöver ju ett starkare kontrollorgan för att dissidenter och liberala krafter inte skall bli ostyrbara.

Allt detta bevisar att Gorbatsjov har läget under kontroll. Därför är det särskilt beklagligt att den västerländska opinionen har svårt Moskvas desinformationskampanj om Gorbatsjovs svaga position. Hans klart uttalade mål är att stärka kommunismens grepp för Sovjetunionens bästa. Ingen parti-byråkrat vågar säga emot detta. Det skulle vara att öppet ifrågasätta principen om "demokratisk centralism", en obegriplig dogm, som bakom fraser om kollektivt ledarskap vill maskera enväldets faktum.

Liberaler i Väst är mycket nöjda med att Sovjet fått en yngre, frisk och intelligentare tyrann, som man tror är liberal. De kan inte räkna ut att Västvärldens fiende nr ett genom detta bara har blivit mycket farligare och starkare.

Kinesisk tortyr
Forts från sid 17

placerades i isoleringscell och har nekats besök av sina anhöriga i flera år. Det uppges att behandlingen har påverkat hans mentala hälsa.

Falsa bekännelser

Den 25 december 1985 berättade Kinas juristtidning om en man som varit nära att avrättas, sedan han erkänt fem våldtäkter. Bekännelsen gjordes under tortyr. Det visade sig senare att inte bara bekännelsen gjorts under tortyr. De påstådda offren och vittnena hade också torterats för att lämna uppgifter om att det var den torterade mannen som förgätt sig mot kvinnorna. Bara några dagar innan avrättningen lyckades den dödsdömde, Liu Ruiyao, få sin sak upptagen till ny prövning. Det slutade med att den ansvarige polisen, Yu Zhanju, dömdes till två års fängelse.

Offer för polisen

Den 30 november 1984 hittades Duan Junming liggande på gatan i Baoji. Det var en man från trafikpolisen som hittade Duan i en blodpöl. Ansiktet var uppsvullet och Duan var nedblodad från hjässan till fötterna. Det fanns märken efter rep på armar och ben. Duan kördes till sjukhus, där han förblev medvetslös i flera dagar.

Det visade sig så småningom att Duan bundits vid ett tåg av en polisman som anklagat honom, utan synbarlig anledning, för att vara "människohandlare". Han belades med handbojor, bands och slogs medvetslös och överlämnades till järnvägen i Baoji. Trots försök att utreda saken viltogs på flera månader inga åtgärder. När Duan återhämtat sig skickades han hem med tåg. Han försågs med handbojor och låstes fast vid en säng i en järnvägsvagn. När han kom precis innanför gränsen till sin hemregion slängdes han av tåget. Det tog honom en och en halv månad att från gränsen krypa till sitt hem! Duan är fortfarande

sängliggande och kan inte arbeta. Ingen undersökning har gjorts beträffande ansvaret för fallet.

Runt om i Kina finns lokala "försvarskommittéer". Nästan 13 miljoner människor är engagerade i kommittéerna.

Den som vill läsa mer rekommenderas Amnesty Internationals rapport "China. Torture and Ill-treatment of Prisoners". London, september 1987. Kan rekvideras från Amnesty Internationals svenska sektion, Gyllenstiernsgatan 18, 115 26 Stockholm.

Konsten att slå mynt av en död statsminister

Många var säkert övertygade om att lågvattenmärket i svensk politisk debatt nåddes av Olof Palme. När vi efteråt kan uppleva hur personer med dunkla syften utnyttjar mordet politiskt är det bara att konstatera att det gick att sjunka ännu längre.

Palme-mordet tas nu till intäkt för det ena politiska inlägget snaskigare än det andra. När herrar som Thomas Kanger, Håkan Hermansson, Lars Wenander, Hans Haste och John-Olle Persson griper penna inser man snabbt att herrarna Joseph Goebbels och Joseph McCarthy lämnat en outplånlig mediateknisk inspiration efter sig.

Låt oss helt kort notera hur herrarna Haste och Persson i cirkulärartiklar angripit Andres Küng och misstänkliggjort honom för att han tagit emot Contra frihetspris. Och beviset för att detta var en skum gärning läggs fram i form av ett utdrag på sju rader ur ett nummer av Contra. En artikel där det sägs att Contras redaktion efter bästa förmåga kämpat för att bli av med Palme och är stolta över det. Ett sådant självklart konstaterande — som hundratusentals politiskt aktiva svenskar borde kunna skriva under på (och inte minst då naturligtvis personer som Thorbjörn Fälldin, Olof Johansson, Bengt Westerberg, Carl Bildt och Gösta Bohman) framställs i Hastes och Perssons tolkning som ett odemokratiskt och förgräpligt uttalande. Fängslägen för antisocialister skyntar runt hörnet i Hastes och Perssons värld.

Det kan tilläggas att fortsättningen på Contras artikel naturligtvis inte citeras: "Vi beklagar att våra insatser inte varit större och haft mer genomslag. Tyvärr räcker det inte att miljoner svenskar delade vår inställning i det senaste valet. Våra insatser räckte inte till. Istället fick Sverige en ny statsminister på ett chockerande, ovärdigt och motbjudande sätt. Mordet väcker känslor och avsky. Det är naturligt och riktigt. Men det får inte leda till att vi tappar vår förmåga till rationell analys..."

Svagt om svag Holmér

Ett annat sätt att exploatera Palme-mordet är att gå till angrepp mot Säpo och polisen. Det gör Thomas Kanger i boken

Mordet på Olof Palme (Ordfronts förlag). Kanger har medverkat med en rad artiklar i Aftonbladet. I dem har han medverkat till att sprida uppfattningen att mördaren skulle vara att söka bland svenska "högerextremister" — med koppling till organisationen WACL — World Anti-Communist League. Vid WACLs senaste möte (i augusti 1987) sände president Reagan en särskild delegat för att framföra sina hälsningar. Bland deltagarna märktes en guvernör och ett tiotal kongressledamöter från USA, samt parlamentsledamöter från bl a England, Belgien och Västtyskland. Svensk representant för WACL har varit en moderat riksdagsman. Detta föga trovärdiga "spår" har vid närmare granskning visat sig sakna substans. Även om Aftonbladet kunnat göra många feta löpsedlar på en psykiskt störd f d folkpartists konstiga uppträdande.

Samtidigt som Kanger och hans kollegor på Svenska Dagbladet pumpats fulla med uppgifter om "högerextremister" från personer med dunkla syften har Expressen istället försetts med uppgifter om PKK. De två kvällstidningarna har uppenbarligen haft källor inom polisen med mycket skiftande teorier om vem som låg bakom mordet. Kanger har nu i sin bok gjort upp med journalisterna på konkurrenten genom att försöka säga av allt arbete på det s k PKK-spåret som meningslöst. Men innan han gör det granskar han hanteringen av den s k 33-åringen (han har hunnit fylla 34 vid det här laget). Så vitt det går att bedöma har Kanger i stort sett rätt i sin förödande kritik av hur polisen hanterade ärendet. När han sedan går över till PKK-spåret i bokens andra halva blir det snabbt en mycket skev bild av händelseförloppet. Allt koncentreras till den märkliga razzian i januari 1987. Då de PKK-medlemmar som kunde misstänkas vara inblandade i mordet (och som på goda grunder — som Kanger tydligen inte har en aning om — var miss-

tänkta) sedan länge lämnat landet. Kanger avfärdar alla misstankar mot PKK-medlemmar med att PKK är "ett strikt disciplinärt organiserat parti som vilar på marxistisk-leninistisk grund, och i den ideologin ryms inte politisk terrorism av denna typ". Med den utgångspunkten hamnar författaren naturligtvis snett från början. Morden på Cetin Gungör (Medborgarhuset) och Enver Ata (Forumtorget i Uppsala) blir med den utgångspunkten händelser som egentligen aldrig kunde inträffa. Men det bekymrar ju Kanger föga.

Boken får alltså formen av ett angrepp på Säpo, för att Säpo inte själv driver sina spaningar med marxistisk-leninistisk utgångspunkt.

Mest bisarr blir dock skriften i slutet när Kanger lanserar sin huvudhypotes att Holmér inte ville få fatt mördaren. Han ville driva en "evig mördarjakt" utan framgång för att skaffa sig en inflytelserik position i samhället.

Mycket kan naturligtvis sägas om Holmérs misslyckanden och inkompetens inom polisen. Att polisen själv skulle vilja misslyckas med sitt uppdrag är dock ett så bisarrt påstående att det förvånar att ens ett så vänsterradikalt förlag som Ordfront ödat trycksvårta på det. Än mer förvånar det naturligtvis att landets näst största tidning kan anlita en journalist med en så total brist på analysförmåga.

Därmed naturligtvis inte uteslutet att polisen av önsketänkande eller politiska skäl avstått från att driva vissa uppslag i djupet. Så verkar det exempelvis vara beträffande uppgifter som pekar mot en trotskistisk oppositionsgrupp inom det socialdemokratiska partiet. Men det är en helt annan typ av underlåtenhet än den som Kanger vill tillskriva Holmér.

När fantasin skenar

Om Kanger emellanåt försöker hålla sig till fakta har Håkan Hermansson och Lars Wenander däremot i sin bok *Uppdrag Olof Palme* skenat iväg fullständigt i fantasin. I flera av kapitlen utpekas en "ny mördare" och "bevisen" läggs fram, både för var mördaren är att söka och varför polisen missköter sitt arbete. Det hela liknar en dålig kiosckdeckare. Läsaren skall bibringas uppfattningen att mördaren är att söka än i den ena gruppen än i den andra. Påståendena är inbördes oförenliga. Och naturligtvis är det i dessa författares värld bara

Fascistoida strömningar gör sig gällande inom socialdemokratien efter mordet på Olof Palme. Inget knep är för simpelt för att inte användas mot meningsmotståndarna för att tysta kritiska röster. En elak Palme-karikatur — som den här (som tidigare publicerats i Contra) ses som ett led i en process som ledde fram till mordet. Underförstått: Det är otillåtet att kritisera en socialistisk politik om man inte skall betraktas som brottsling.

”högern” som kan misstänkas — även om man till ”högern” räknar också kommunistiska grupper som EAP eller latinamerikanska och italienska socialistiska organisationer av fascistoid karaktär.

I motsats till kioskdeckaren utmynnarnar inte boken i en ”lösning” av mordet. Kanske delvis för att marxist-leninister som PKK eller trotskister inte föräras någon uppmärksamhet. I stället utmynnarnar boken i ett

sammelsurium av bisarra anklagelser mot personer som Carl Bildt, Andres Küng, Gustaf Petrén m fl. Också Contra får en släng av slevan. Contra påstås ägna sig åt ”desinformation” genom att fem månader innan Expressen (som var näst först) publicera uppgifter om PKK-spåret. Det var vad som i journalistspråket brukar kallas ett *scoop*, men som i den här boken blir till medhjälp till desinformation. Den artikel

där PKK-spåret nämndes (mycket försiktigt) i Contra innehöll också ett logiskt resonemang om varför mördaren var att söka i en utländsk terroristgrupp. En spalt ägnades i Contra åt det resonemanget. Halva den spalten citeras i boken, som omedelbart efter konstaterar att Contra inte över huvud taget förklarar varför det finns anledning att misstänka utländska terrorister.

Boken innehåller också en kanonad av resonemang av typen ”guilt by association”. En teknik som utvecklades av den amerikanske senatören Joseph McCarthy under 1950-talet. I boken dras i stort sett alla som någon gång uttryckt sig kritiskt om Palme in i en eller annan resonemangskedja.

Naturligt vore att avvisa skrifter som den här som oförarglig smörja som man skrattar åt. Janerik Larsson, SAF-tidningens förre chefredaktör, har kallat skriften ”en rejäl skandal” och en ”obehaglig och ynkelig kampskrift”. Han har naturligtvis rätt.

Men det beklämmande är att boken utgetts på ett förlag (Tiden) som ägs av socialdemokratiska partiet och att den dessutom publicerats som artikelserie i det socialdemokratiska partiets främsta organ ”Arbetet”.

Boken är en återspeglning av gemen politisk smutskastning av en karaktär som det bara funnits en mästare på i Sverige detta sekel: Olof Palme. Jämfört med Palme är det naturligtvis enkla dilettanter, personer som, för att låna mästarens ord, skulle kunna kallas för tjuvtrande babianhannar.

BOK-NYTT

Sydafrika efter apartheid

Under åtskilliga år har Kendall och Louw studerat sydafrikanska förhållanden. Deras bok ges nu ut i USA samt på flera europeiska språk och även på åtta afrikanska språk. Den inledande delen behandlar bakgrunden — historien — till de dagsaktuella problemen.

På 1650-talet koloniserades den sydligaste udden av Sydafrika av holländare, som på 1700-talet utvidgade territoriet: Kapkolonin uppstod. Engelsmän övertog landet på 1800-talet.

Successivt infördes lagar, vilka blev inledningen till en ”svart socialism”, som existerar fortfarande.

Den andra delen av boken påvisar de statliga ingreppens omfattning samt orsakerna till den politiska oron idag. Över-

siktligt beskrivs de politiska partierna, ävensom de olika intressegruppernas ställning och inriktning vad olika problem beträffar. I väster finns inget land som har större naturresurser per invånare än vad Sydafrika har. Där finns oerhörda järn-, kol-, guld- och platinatillgångar. Om apartheid helt skulle komma att avskaffas, skulle landet ha stora möjligheter till utveckling.

I tredje delen av boken presenteras en plan i schweizisk anda vad gäller en *lösning*, en plan som går ut på att införa ett demokratiskt samhällssystem med likhet inför lagen och ett skick där landet skulle indelas i självstyrda kantoner.

I en fjärde del skissas framtiden: en kanton i Sydafrika 1990. Apartheid är nu avskaffad. Nya industrier grundläggs. Det juridiska och ekonomiska livet reformeras grundligt. Helt fantastiska sociala förhållanden etableras.

Boken avslutas med ett citat av FN:s

Artfon Glalkis. ”Med sin nyfunna mångfald och sin brokiga folkblandning, sina resurser, sin skönhet och historia, har Sydafrika i sanning blivit till en värld inom ett enda land.” *Sydafrika efter apartheid* är ett ärligt försök till ett konstruktivt förslag för framtiden. Samtidigt utgör den en historiebok och en nutida skildring.

Winnie Mandela, hustrun till den fängslade ANC-ledaren Nelson Mandela, har skrivit ett positivt förord till boken, som tillägnas Sydafrikas framtid.

Frances Kendall och Leon Louw: Sydafrika efter apartheid. Timbro förlag. Cirka 130 kronor.

Den rättrogne

Den rättrogne är en socialpsykologisk studie som ursprungligen publicerades i USA redan 1951. Den kom ut i mer än fyrtio upplagor. Detta är första gången boken översätts till svenska.

Hur är den funtad som är ”rättrogen”?

Enligt Hoffer är det en eskapist med skuldskänslor som går helt upp i någon slags rörelse. Huvudsaken är att denna är klart bestämd till sin natur (t ex marxism, scientologi). Den rättrogne är alltid beredd att offra sig själv och andra, i syfte att kunna uppnå det ouppnåeliga — drömmen om Rörelsen. Han ser upp till och längtar efter en Ledare som han kan få dyrka, leva och dö för. Den rättrogne blir till en person utan egen identitet. Ledaren och Rörelsen betyder *allt* för honom.

Det står klart att Hoffers bok handlar om ett otäckt fenomen i vår tid. Författaren analyserar och beskriver fanatikerns tankevärld. Boken handlar också om massrörelser — kommunism, nazism — och hur dessa lett till krig, folkmord, terror. Här beskrivs de egenheter som utgör grunddragen i alla massrörelser. Dessa kännetecknas framför allt av *den aktiva väckelsefasen*. Denna fas dominerar den verkligt trogne fanatikern. Han kommer småningom att tro att han verkar för och främjar en helig sak.

Människor som blir anhängare av en sådan rörelse är personer som har den bestämde känslan av att deras liv är förstörda, förlösade. Detta att tro på en helig sak blir då ersättning för det förlorade, nämligen främst den förlorade tron på sig själv. Ju mindre anledning man har att hylla sitt eget jag, desto större blir benägenheten att hylla "den heliga saken" — partimålsättningen, religionssaken, rasen. Allt manifesteras i en längtan efter ett surrogat, en ersättning för det individuella hoppet. Det leder slutligen till att människan blir frustrerad. Frustrationen blir större när vi *har* mycket och *vill ha* mer, än när vi inte har

någonting och vill ha *lite*.

"Vi är mindre missnöjda när vi saknar mycket, än när vi bara förefaller att sakna en enda sak," skriver Hoffer.

En annan tankeväckande tes som han för fram är följande: "Om en människa inte har begåvningen att göra något av sig själv, blir friheten en besvärlig börda."

En utförlig lista på referenslitteratur avslutar boken.

Eric Hoffer: Den rättrogne. Timbro förlag. Översättning Britt Arenander.

Om data-Sverige

Håller Sverige på att kvävas under all datorregistrering? Freeses bok handlar om följderna av politikernas brist på kunskap vad beträffar ADB-teknik och samkörning av register som från början icke varit avsedda att samköras. I en kommun i södra Sverige ledde t ex detta till att tusentals medborgare felaktigt framstod som kriminella. Kusligt med tanke på att sekretessen knappast sitter i högsätet. Jan Freeses debattbok ger oss en ny och annorlunda bild av vår välfärdsstat. Boken är en beskrivning av hur vårt land håller på att kvävas: "Det räcker inte med rent mjöl i påsen i en datoriserad värld, där informationen missbrukas på angivet sätt. Den mest lojala medborgare kan mycket väl få en skamfläck eller till och med en kriminell profil av en samkörning..." skriver Freese.

Det är egendommeligt att varenda svensk felaktigt kan bli beskyldd för att vara krimi-

nell genom att personuppgifter samkörs. Uppgifter bollas mellan olika myndigheter. Uppgifter kan säljas och så vidare. *Få länder har så många registrerade medborgare som Sverige har!*

SPAR, Statens Person- och Adressregister, innehåller 29 olika uppgifter om varje svensk!

Varför det då?

Enligt Freese skulle det räcka med fem uppgifter: personnummer, namn, adress, civilstånd och samborighetsbeteckning.

Ständigt uppskjuter man avidentifiering av personregister hos Statistiska Centralbyrån. Nu senast är avidentifieringen uppskjuten till år 1995.

Varför det då?

Varpå beror det att statliga myndigheter vill ha tillgång till totalbefolkningsregistret och samtidigt ha möjlighet att komma åt övriga myndigheters register? Freese skriver: "Registren blir ett bra-att-ha-register. Det är därför alla som nalkas körkortsåldern hamnar i Centrala kärkortregistret *även om de aldrig tänker skaffa sig körkort.*"

Vad författaren kritiserar är främst registreringshysterin i sig och det han kallar "informationsletarna". Som praktexempel på de senare nämner Freese Riksförsäkringsverket, Statistiska Centralbyrån, Statskontoret och Riksskatteverket.

Boken är en mycket läsvärd partsinläga för den som vill skaffa sig kunskap om vart vi är på väg i vårt samhälle. Det blir sedan lättare att ta ställning till utvecklingen, alldenstund en stark politisering har präglat integritetsskyddet under senare år.

Jan Freese: Den maktfullkomliga oförmågan. Wahlström & Widstrand.

CONTRA 2 1988

I kommande nummer av Contra kommer vi bl a att ta upp hur det gick till när jakträtten överfördes i kollektiv ägo i Sverige — utan att någon protesterade. Vi skall också granska vad hastighetsgränserna på våra vägar betyder — denna gång skall vi titta på olycksstatistiken. Ytterligare ett ämne som kommer att behandlas är hur rättvisan fungerar — olika straff för samma brott!

...kommer i februari